

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΠΜΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ
COVID_19.

ΕΙΡΗΝΗ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΔΟΥ ΜΔΟ: 1962

Επιβλέπων Καθηγητής: Πρύτανης Μιχαήλ Σφακιανάκης

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2023

Παράρτημα Β: Βεβαίωση Εκπόνησης Διπλωματικής

Παράρτημα Β: Βεβαίωση Εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(περιλαμβάνεται ως ξεχωριστή (δεύτερη) σελίδα στο σώμα της διπλωματικής εργασίας)

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, «Δίκαιο και Οικονομία» με τίτλο **Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID_19**.

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή/ τριας.....

Όνοματεπώνυμο Ειρήνη Πολυχρονίδου

Ημερομηνία 29/11/2023

Στον Ιωάννη, στον αδελφό μου
και στους γονείς μου

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα Καθηγητή, Πρύτανη κ. Μιχάλη Σφακιανάκη για την αμέριστη συμπαράσταση και την καθοδήγηση του τόσο καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας όσο και της επαγγελματικής μου σταδιοδρομίας όλα αυτά τα χρόνια.

«Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφότητας»¹

---

¹ Άρθρο 1^ο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ.

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική διατριβή εστιάζει στην επισκόπηση δυο σημαντικών θεμάτων των καιρών α) την εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού Προστασίας των Δεδομένων (GDPR)² καθώς και β) τις επιπτώσεις που επήλθαν στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας των Δεδομένων (GDPR) από την ύπαρξη της πανδημίας³ Covid-19⁴. Εξετάζοντας την υπάρχουσα βιβλιογραφία, σχετικά με τα παραπάνω καιρία ζητήματα, επιδιώκεται η προσέγγιση τους μέσω της ανασκόπησης των διαθέσιμων μελετών. Αναφέρονται τα πιο σημαντικά κατ' εκτίμηση στοιχεία της έρευνας που έχει πραγματοποιηθεί έως σήμερα ως αυτή είναι καταγεγραμμένη στα διεθνή σχετικά κείμενα. Το τελευταίο επιτυγχάνεται μέσω της ανασκόπησης των υπάρχοντων μελετών, τόσο σε εγχώρια όσο και σε παγκόσμια έκταση. Δίνεται η δυνατότητα σε κάθε αναγνώστη να κατανοήσει το κύριο περιεχόμενο και την ουσία του ΓΚΠΔ καθώς επίσης να «αφουγκραστεί» τις σύγχρονες εξελίξεις όπως αυτές παρουσιάζονται και κατά περίπτωση αναλύονται. Ως γνώμονας για την αξιολόγηση των παραπάνω ζητημάτων τίθεται η ύπαρξη της πανδημίας Covid-19, καθώς εξετάζεται και εκτιμάται ο βαθμός που δύναται να επηρεάσει την εφαρμογή του ΓΚΠΔ.

Υπό το πρίσμα αυτό, διαπιστώνεται ότι οι επιπτώσεις που έχει επιφέρει η πανδημία δύναται να εμφανίσουν μια σειρά κινδύνων σε ότι αφορά τη Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων καθιστώντας την εφαρμογή του GDPR πιο δύσκολη με αποτέλεσμα να προσελκύει το ερευνητικό ενδιαφέρον τόσο της επιστημονικής όσο και της επιχειρηματικής κοινότητας σχετικά με την κατανόηση και κατ' επέκταση την αντιμετώπιση αυτής της μορφής κινδύνων. Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί ότι από τις αρχές του 21ου αιώνα η ηθική της δημόσιας υγείας αναδείχθηκε ως επιστήμη και καθιερώθηκε ως σημαντικός υποτομέας της βιοηθικής. (Ασπραδάκη , 2021)

---

² Κανονισμός της ΕΕ 2016/679 σε ό,τι αφορά την προστασία των φυσικών προσώπων σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενώ σημειώνεται η ελεύθερη κυκλοφορία των αναφερόμενων δεδομένων παραπάνω. Το περιεχόμενο του παραπάνω κείμενου περιλαμβάνει το διορθωτικό χαρακτήρα όπως αυτό δημοσιεύτηκε στις 23ης Μαΐου 2018 στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ. Ο εξεταζόμενος κανονισμός τηρεί τη δυνατότητα να χαρακτηριστεί ως μια ουσιαστική ενέργεια όσον αφορά την ενίσχυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων στα χρόνια της ψηφιακής εποχής. Ωστόσο με σκοπό να διευκολυνθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα με τη διευκρίνιση των κανόνων σχετικά με τις επιχειρήσεις και τους δημόσιους φορείς στην ενιαία ψηφιακή αγορά. Με ενιαία νομοθετική ρύθμιση πραγματοποιείται προσπάθεια αντιμετώπισης του σημερινού κατακερματισμού στα διάφορα εθνικά συστήματα καθώς και προσπέλασης του περιττού διοικητικού φόρτου. Ο κανονισμός της ΕΕ 2016/679 τέθηκε σε ισχύ στις 24 Μαΐου 2016 ενώ σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018. (Commission, 2016)

³ Η έννοια της πανδημίας περιλαμβάνει νέες ασθένειες διαφορετικής αιτιολογίας που εμφανίζουν μια ποικιλία επιδημιολογικών χαρακτηριστικών με αμετάβλητο κοινό παρονομαστή την εκτεταμένη γεωγραφική εξάπλωση. Ωστόσο, θα πρέπει να συνυπάρχουν και άλλα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά, όπως η σοβαρότητα της νόσου (π.χ. θανατηφόρες ασθένειες), η μολυσματικότητα, η μεταδοτικότητα από άνθρωπο σε άνθρωπο και ο ταχύς ρυθμός μετάδοσης της. (Mogens, et al., 2007).

⁴ Τον Δεκέμβριο του 2019 στην Κίνα μια έξαρση πνευμονίας άγνωστης προέλευσης σημειώθηκε στο Wuhan, συγκεκριμένα στην επαρχία Hubei. Τα κρούσματα πνευμονίας που σημειώθηκαν συνδέθηκαν σε ότι αφορά τον επιδημιολογικό τους χαρακτήρα με τη χονδρική αγορά θαλασσινών Huahan. Ο εμβολιασμός αναπνευστικών δειγμάτων σε επιθηλιακά κύτταρα ανθρώπινου αεραγωγού, κυτταρικές σειρές Vero E6 και Huh7, είχε σαν αποτέλεσμα την απομόνωση ενός νέου αναπνευστικού ιού του οποίου η ανάλυση γονιδιώματος παρουσίασε ότι αφορά έναν νέο κορονοϊό που σχετίζεται με τον SARS-CoV, ο οποίος χαρακτηρίστηκε ως κορωνοϊός σοβαρού οξέος αναπνευστικού συνδρόμου 2 (SARS-CoV-2). Ο SARS-CoV-2 είναι ένας betacoronavirus που ανήκει στο υπογένος Sarbecovirus. Η παγκόσμια έκταση εξάπλωσης του SARS-CoV-2 καθώς και οι χιλιάδες θάνατοι που προκλήθηκαν από τη νόσο του κορονοϊού (COVID-19) έφεραν ως αποτέλεσμα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας να κηρύξει πανδημία στις 12 Μαρτίου 2020. Μέχρι σήμερα, ο κόσμος έχει πληρώσει μεγάλο τίμημα σε αυτήν την πανδημία όσον αφορά τις χαμένες ανθρώπινες ζωές, τις οικονομικές επιπτώσεις και την αυξημένη φτώχεια (Ciotti, et al., 2020)

Λέξεις κλειδιά: Δεδομένα υγείας, κορωνοϊός, πανδημία, Covid-19, Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ), ηλεκτρονική υγεία, επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, πιστοποιητικό εμβολιασμού, πιστοποιητικό νόσησης, εγκλεισμός, συμπτώματα πανδημίας, ιχνηλάτηση, διασπορά κορωνοϊού.

Abstract

The dissertation paper focuses on the overview of two key issues of our times a) the implementation of the General Data Protection Regulation (GDPR) b) the impact of the covid-19 pandemic on the General Data Protection Regulation. Having examined the existing literature and the current researches, this dissertation paper attempts to approach and interpret these crucial issues. The most significant conclusions mentioned in the paper in request have been emerged from the research carried out today. The latter has been achieved through the review of the existing literature both domestically and globally, providing its readers with the possibility to understand the content and essence of the GDPR, as well as to "perceive" the current developments. The existence of the covid 19 pandemic is the only criterion to assess and evaluate the topics mentioned above, as its extent and range are liable to affect in a decisive way the implementation of GDPR. In this light, it becomes obvious that the impact of the pandemic entails specific risks hindering, as well as undermining the effective implementation of the GDPR, while in parallel alluring the research interest of the scientific and professional community.

KEY WORDS: Health data, coronavirus, pandemic, Covid-19, General Data Protection Regulation (GDPR), E-health, pandemic, Covid-19, processing of personal data, vaccination certificate, disease certificate, confinement, pandemic symptoms, tracing, spread of coronavirus.

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	1
Abstract	2
Πίνακας Περιεχομένων	3
Πίνακας περιεχομένων εικόνων	6
Κατάσταση ακρωνύμων.....	7
Εισαγωγή.....	8
Α' Μέρος	9
Κεφάλαιο 1: Η νομική κατοχύρωσή της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.	9
1.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	9
1.2. Εννοιολογική προσέγγιση	9
1.3. Η ιστορική επισκόπηση του ευρωπαϊκού και διεθνή νομοθετικού πλαισίου.	10
1.3.1. Εισαγωγική προσέγγιση.....	10
1.3.2. Η Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.11	
1.3.3. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)	11
1.3.4. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.	12
1.3.5. Η Σύσταση 509 για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις Σύγχρονες και Επιστημονικές Τεχνολογικές Εξελίξεις.	14
1.3.6 .Ο νόμος της Έσσης	15
1.3.7. Η Σύμβασης 108.....	16
1.3.8. Η Οδηγία 95/46/ΕΚ	16
1.3.9. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων	18
1.3.10.Ο Κανονισμός 45/2001/ΕΚ.....	18
1.3.11. Οδηγία 2002/58/ΕΚ	19
1.3.12. Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Δεδομένων	19
1.3.13. Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο	20
Β' Μέρος.....	20
Κεφάλαιο 2: Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Δεδομένων	20
2.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	20
2.2. Το θεωρητικό υπόβαθρο	21
2.3. Η εφαρμογή του Κανονισμού	25
2.3.1. Υπεύθυνος διαχείρισης δεδομένων (controller)	25

2.3.2. Ο Υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων.....	26
Κεφάλαιο 3: Η Ανάλυση του Γενικού Κανονισμού Προστασίας των Δεδομένων κατά τη διάρκεια των χρόνων της πανδημίας Covid_ 19.....	28
3.1. COVID- 19 και GDPR - Συμβουλές απορρήτου στην εργασία πάσης φύσεως.	28
3.1.1. Η ανάθεση σε εξωτερικούς συνεργάτες του συνόλου των υγειονομικών ελέγχων των εργαζομένων.....	28
3.1.2. Η καταγραφή των συνεπειών των προληπτικών μέτρων.....	29
3.2. Επισκόπηση Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας και η υφιστάμενη κατάσταση	29
3.2.1. COVID-19 Δοκιμάζοντας τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων. ..	30
3.3. Πότε εφαρμόζεται ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ);.....	30
3.4. Πότε δεν εφαρμόζεται ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (GDPR);	31
Κεφάλαιο 4: Η Περιγραφή της Εφαρμογής του GDPR εν μέσω της πανδημίας του covid-19..	32
4.1. Το πλαίσιο εφαρμογής του GDPR/COVID-19	32
4.2. Ο COVID-19 και νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων στην ΕΕ και τις ΗΠΑ.	32
4.2.1. Το Δίκαιο της Ε.Ε. & GDPR	32
4.2.2. Το δίκαιο των ΗΠΑ	35
4.3. Ποια είναι η σημασία του COVID-19 για την προστασία δεδομένων βάσει του GDPR, επισκόπηση με την κατ' εκτίμηση αναφορά συγκεκριμένων άρθρων του κανονισμού;	36
4.3.1. Άρθρο 6 - Επεξεργασία χωρίς συγκατάθεση	37
4.3.2. Άρθρο 9 - Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	38
4.3.3. Άρθρο 17 - Δικαίωμα διαγραφής.....	39
4.4. Τα μέτρα που έλαβαν οι επιχειρήσεις λόγω του Covid-19.	39
4.4.1. Νόμιμη συλλογή δεδομένων σχετικά με τον κοροναϊό	41
4.4.2. Η ανάθεση σε εξωτερικούς συνεργάτες των υγειονομικών ελέγχων των εργαζομένων.....	42
4.4.3. Η καταγραφή των συνεπειών που φέρουν τα προληπτικά μέτρα.....	42
4.5. Τα Μέτρα που έλαβα οι κυβερνητικοί φορείς.	43
4.5.1. Η χρήση δεδομένων κινητών τηλεφώνων για την ενημέρωση της ανάλυσης της επιδημιολογίας της πανδημίας COVID-19.....	43
4.6. Η συμβολή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων	45
4.7. Πώς δύναται να αποκατασταθεί το απόρρητο των δεδομένων μετά την πανδημία του κορονοϊού;	48
4.8. Χαλάρωση των απαιτήσεων GDPR σχετικά με την εξυπηρέτηση της δημόσιας υγείας.50	
4.9. Μελλοντική προοπτική	51
Κεφάλαιο 5: Μελέτη περίπτωση Αυστρίας	52

5.1. Η εφαρμογή νομικών μέτρων για την αντιμετώπιση της νόσου του κορωνοϊού στην Αυστρία	52
5.2. Η αυστριακή εφαρμογή ανίχνευσης επαφών «Stop Corona» από τον Ερυθρό Σταυρό.	53
5.3. Η διαδικασία ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου	54
Κεφάλαιο 6: Επίλογος	56
6.1. Οι περιορισμοί της εργασίας	58
Βιβλιογραφία	59

Πίνακας περιεχομένων εικόνων

ΕΙΚΟΝΑ 1: Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	14
ΕΙΚΟΝΑ 2: ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	23

Κατάσταση ακρωνύμιων

ΑΠΔ Αρχή Προστασίας Δεδομένων

άρθ. Άρθρο

Γνμδ Γνωμοδότηση

ΓΣ Γενική Συνέλευση

ΔτΑ Δικαιώματα του Ανθρώπου

ΕΔΔΑ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΕΕ Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΣΔΑ Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΗΠΑ Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

κ.α. Και άλλα

κ.λπ και λοιπά

κ.ο.κ και ούτω καθεξής

ΟΗΕ Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΟΣΑ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

παρ. παράγραφος

π.χ. παραδείγματος χάριν

σελ. Σελίδα

TN Τεχνητή Νοημοσύνη

ΤΠ Τεχνολογία Πληροφοριών

CCPA California Consumer Privacy Act

CDC Centers for Disease Control and Prevention

DPA Data Processing Agreement

GDPR General Data Protection Regulation

IP Internet Protocol

NPI National Provider Identifier

UDHR Universal Declaration of Human Rights

US United States

VPN Virtual Private Network

VS Versus

Εισαγωγή

Η διαχείριση της πανδημίας COVID-19 και η επιβεβλημένη αναχαίτιση της εξάπλωσής της αποτελεί πλέον μια παγκόσμια πρόκληση ακόμα και τώρα που τα μηνύματα δείχνουν πως βρισκόμαστε πιθανόν στο τέλος της. Εκτός από τις σημαντικές υγειονομικές και ιατρικές αντιδράσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη σε όλο τον κόσμο, οι κυβερνήσεις και οι αξιωματούχοι δημόσιας υγείας επικεντρώνονται στους τρόπους που τους επιτρέπουν να παρακολουθούν, να κατανοούν καθώς και να αποτρέπουν την εξάπλωση του ιού. Οι νόμοι για την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, συμπεριλαμβανομένου του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων της ΕΕ και διαφόρων νόμων των ΗΠΑ επηρεάζουν τις παραπάνω ενέργειες καθοριστικά.

Μια σημαντική απάντηση στο ερώτημα πως δύναται να περιοριστεί η εξάπλωση της λοίμωξης αυτής είναι η ανίχνευση επαφών, δηλαδή η πρακτική του εντοπισμού και της παρακολούθησης οποιουδήποτε μπορεί να έχει έρθει σε επαφή με ένα μολυσμένο άτομο. Παραδείγματος χάριν, οι εργοδότες και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα επιβάλλουν επίσης περιορισμούς (π.χ. ταξιδιωτικούς), θεσπίζουν πολιτικές αυτοκαραντίνας, περιορίζουν τους επισκέπτες και εξετάζουν αν θα απαιτήσουν ιατρικές εξετάσεις. Οι παραπάνω αντιδράσεις συνεπάγονται αναγκαστικά με τη λήψη και πιθανώς την ανταλλαγή προσωπικών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων σχετικά με την υγεία, τα ταξίδια, τις προσωπικές επαφές και την απασχόληση ενός ατόμου. Χαρακτηριστικά αναφέρεται, πως στις ΗΠΑ, τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης νοσημάτων ζήτησαν από τις αεροπορικές εταιρείες το όνομα, την ημερομηνία γέννησης, τη διεύθυνση, τον αριθμό τηλεφώνου και τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των επιβατών ορισμένων πτήσεων.

Α' Μέρος

Κεφάλαιο 1: Η νομική κατοχύρωσή της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

1.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Πλήθος μελετητών θέτει ως απαρχή του ορισμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων το Διαφωτισμό, καθώς περιγράφεται ως η βάση για την πρώτη γενιά ανθρωπίνων δικαιωμάτων, νοώντας α) τα ατομικά και β) τα πολιτικά δικαιώματα. Στα τέλη του 17^{ου} αιώνα καθώς και στις αρχές του 18^{ου} οι Γάλλοι διαφωτιστές όπως και οι Άγγλοι φιλόσοφοι αρχίσαν να αναφέρουν την έννοια της ισότητας των ανθρώπων με έντονο τρόπο πραγματοποιώντας προσπάθεια μέσα από τα κείμενα τους τόσο να περιγράψουν όσο και κατ'επέκταση να καλλιεργήσουν την ιδέα αυτή. Με την έναρξη της Γαλλικής Επανάστασης και την υπογραφή της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Ανθρώπων (1789), γίνεται απόπειρα καταγραφής όλων των ιδεών του Ρουσό, του Βολταίρου, του Ντιντερό, του Λοκ και του Χιούμ, με αποτέλεσμα την καθιέρωση των κύριων πολιτικών ελευθεριών και βασικών δικαιωμάτων του κάθε ανθρώπου (UNESCO, 1955). Ανεξάρτητα από τις επαναστάσεις που ακολούθησαν όπως η Αμερικανική Επανάσταση το 1775 και η Γαλλική Επανάσταση το 1789 δημιουργείται ο πυρήνας για τις διακηρύξεις που ακολούθησαν περί της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Η Βιομηχανική Επανάσταση το 1760 προηγήθηκε ευνοώντας τις πρώτες ενέργειες για καλύτερες συνθήκες και τη διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο χώρο εργασίας, ενώ η Ρωσική Επανάσταση το 1917, είχε ως στόχο κάθε έννοια συναφή με την ισότητα των ανθρώπων.

Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, θα πρέπει να αναφερθεί πως η κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπήρξε κοινός στόχος για όλα τα Ελληνικά Συντάγματα από την επαναστατική περίοδο, ενώ από το έτος 1844 οι κατάλογοι των δικαιωμάτων ξεκινούν να σχηματίζουν μία μορφή η οποία ομοιάζει κατά πολύ με τη σημερινή (Χρυσόγονος, 2006). Το υπάρχον σε ισχύ Σύνταγμα του 1975, συμπεριλαμβανομένου και της όποιας αναθεώρησης αυτού, εμπεριέχει την πιο πλήρη μορφή καταλόγου δικαιωμάτων σε σύγκριση με όλα όσα έχουν προηγηθεί στο παρελθόν, καταδεικνύοντας την πορεία προς τον εμπλουτισμό και την ενδυνάμωση αυτών καθώς και την παραδοχή ότι ακμάζουν τόσο σε ατομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο.

1.2. Εννοιολογική προσέγγιση

Με τον όρο ανθρωπίνια δικαιώματα τονίζεται η αρχή του σεβασμού του ατόμου. Κύρια θεώρηση τους αποτελεί η παραδοχή ότι κάθε άτομο διέπεται από ηθική και λογική και αξίζει να του συμπεριφέρονται με αξιοπρέπεια. Ο όρος ανθρωπίνια δικαιώματα προκύπτει από την οικουμενική τους υπόσταση. Κάθε ανθρωπινό ον τα δικαιούται αδιαπραγμάτευτα.

«Αυτά τα αποκαλούμενα Δικαιώματα του Ανθρώπου δεν είναι απλά προνόμια, είναι δικαιώματα, πράγματα και καταστάσεις που μας επιτρέπουν να υπάρχουμε, να δημιουργούμε, να αναπτύξουμε τις ανθρωπίνες αρετές μας ενώ παράλληλα να μας βοηθήσουν να ζούμε ειρηνικά» (Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιώματων, 2014)

1.3. Η ιστορική επισκόπηση του ευρωπαϊκού και διεθνή νομοθετικού πλαισίου.

1.3.1. Εισαγωγική προσέγγιση.

Ακολουθώντας την πορεία της ιστορίας, χρονολογείται ότι περίπου στα μέσα του 20^{ου} αιώνα η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε αναγνωρίσει την έννοια της προστασίας προσωπικών δεδομένων ως ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα των κατοίκων των χωρών μελών της. Με βασική προϋπόθεση την παραπάνω παραδοχή, καθώς και τα κοινά σημεία του θεσμικού πλαισίου μεταξύ των κρατών της, επισημαίνεται ότι με την άνοδο της τεχνολογικής πρόοδου και την ανάπτυξη που σημειωνόταν, οι πρώτες ενέργειες προστασίας των προσωπικών δεδομένων έλαβαν χώρα κυρίως σε διεθνές έδαφος και όχι ανά κράτος μέλος.

Άλλωστε υπήρχαν οι τεχνολογικοί πόροι που υποστήριζαν την κυκλοφορία των πληροφοριών εκτός των συνόρων των κρατών μελών. Με εξεταζόμενο διάστημα εκείνη τη χρονική στιγμή έως και σήμερα, η τρέχουσα τεχνολογία έχει σημειώσει αφενός τεράστια πρόοδο, ενώ παράλληλα έχουν προσαρμοστεί οι νόμοι που διέπουν την ΕΕ κατά τέτοιο βαθμό ώστε να χαρακτηρίζονται ως πρότυπο για την παγκόσμια κοινότητα.

Η Κοινότητα πρέσβευε ότι η αναπτυξιακή πολιτική σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων αποτελούσε προαπαιτούμενο για το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και όχι το αντίστροφο (Int'l L. & Pol, 1980-1981).

Το 1988 σύμφωνα με τον Feinberg, τα κράτη δεν θα έπρεπε να περιορίζουν με οποιοδήποτε τρόπο την ελευθερία των πολιτών τους παρά μόνο όταν συντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι σύμφωνα με τους οποίους δύναται να υπάρξει περιορισμός που νομιμοποιείται από ηθικές αρχές. Στη συνέχεια, ο ίδιος αναγνωρίζει και καταγράφει τέσσερις περιπτώσεις με βάση τις οποίες το κράτος νομιμοποιείται να περιορίσει την ελευθερία ενός ατόμου συγκεκριμένα όταν το άτομο (Χατζής, 2005):

- 1) Δύναται να βλάψει σοβαρά κάποιον άλλον ή να το υποβάλλει σε παράλογο κίνδυνο (αρχή της βλάβης).
- 2) Προσβάλλει ένα άλλο πρόσωπο με τις ενέργειες ή πράξεις του (αρχή της προσβολής), δημιουργεί δηλαδή αισθήματα όπως ντροπής, άγχους, αηδίας, αγανάκτησης, κλπ.
- 3) Βλάπτει τον εαυτό του σωματικά, οικονομικά ή ηθικά (νομικός πατερναλισμός)

- 4) Αν και δεν βλάπτει ή ενοχλεί κανέναν, η συμπεριφορά του κρίνεται ως ανήθικη από την κρατούσα συμβατική ηθική (νομικός ηθικισμός / legal moralism).

1.3.2. Η Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το Ινστιτούτο Διεθνούς Δικαίου στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ πραγματοποίησε την διαδικασία για το σχηματισμό της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Καθώς πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου νοώντας κυρίως τα ατομικά αποτελούσαν αντικείμενο μέριμνας του κάθε κράτους που αντιμετώπιζε το θέμα αυτό κάνοντας χρήση συνταγματικών διατάξεων. Για του λόγου το αληθές, καταγράφεται στα ιστορικά γεγονότα ότι τόσο προπολεμικώς, όσο και κατά την διάρκεια του αναφερόμενου πολέμου, βρίσκονται κείμενα που έθεταν ως υπερεθνικό στόχο την τότε γενικότερη προσπάθεια για τη διεθνή πλέον κατοχύρωση και προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Χαρακτηριστικά αναφέρονται α) Η “Διακήρυξη των διεθνών δικαιωμάτων του ανθρώπου” του Ινστιτούτου Διεθνούς Δικαίου (1929), β) ο “Λόγος των τεσσάρων ελευθεριών” (Four freedoms speech) του Roosevelt προς το Κογκρέσσο (1941), γ) ο Χάρτης του Ατλαντικού που συνέταξαν το ίδιο έτος οι Churchill και Roosevelt. Τα παραπάνω κείμενα ελήφθησαν υπ’ όψιν κατά τη διατύπωση του τελικού κειμένου της Διακήρυξης (Δασκαλάκης, 1953), χρονολογείται δε ότι από την υπογραφή της, η προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δεν αποτελεί πλέον μόνο “εσωτερική υπόθεση” (affaire interieure) των Κρατών (Moncef, 1948).

1.3.3. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)

Το 1949 παρουσιάστηκε από το ευρωπαϊκό κίνημα μια έκθεση 32 σελίδων που έφερε ως τίτλο «Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» η οποία στη συνέχεια διαβιβάζεται στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Η παραπάνω πρόταση περιείχε ότι η Συνέλευση θα παρείχε την ηθική βάση καθώς και το μέσο για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη διατήρηση της δημοκρατίας στο προσκήνιο, καθώς και την εδραίωση μιας πολιτικής βάσης επικεντρωμένης στις δημοκρατικές αρχές και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Κατά την έκταση του περιεχομένου της Διακήρυξης γίνεται αναφορά σε 30 άρθρα εκ των οποίων χαρακτηριστικά αναφέρεται το 1ο όπου εστιάζει στην ελευθερία και την ισότητα που έχουν όλοι οι άνθρωποι αναφορικά με την αξιοπρέπεια και τα εγγενή δικαιώματά τους, καθώς και το 2ο άρθρο στο οποίο διευκρινίζεται ότι τα δικαιώματα αφορούν όλους, χωρίς να συντελείται καμία διάκριση. Τα άρθρα 3-21 διακηρύσσουν τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, στη συνέχεια τα ακόλουθα έξι άρθρα 22-27 περιγράφουν τα δικαιώματα που αφορούν την οικονομία καθώς πραγματοποιείται αναφορά τόσο στα κοινωνικά όσο και στα

πολιτισμικά δικαιώματα. Τα τελευταία τρία άρθρα 28-30 διαμορφώνουν το κανονιστικό πρότυπο της οικουμενικότητας των δικαιωμάτων (Weil, 1963).

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα ΔΤΑ (ΕΣΔΑ) αποτελεί το πρώτο βήμα έμπνευσης για τους εθνικούς νομοθέτες. Καθώς στην αρχή η προστασία της ιδιωτικότητας περιλαμβανόταν στο κυρίως σώμα της Σύμβασης της Ρώμης (4 Νοεμβρίου του 1950), η οποία υπογράφηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης κατά το ίδιο έτος. Διαμορφώθηκε κατ' αυτό τον τρόπο η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του ανθρώπου (ΕΣΔΑ, 1950) με τη συμμετοχή 47 Χωρών του Συμβουλίου της Ευρώπης, εκ των οποίων οι 28 αποτελούσαν μέλη της ΕΕ.

Ως κύρια δυο χαρακτηριστικά της ορίζονται τα ακόλουθα, πρώτον ότι εξαγγέλλει δικαιώματα της λεγόμενης «πρώτης γενεάς» δηλαδή τα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα και δεύτερον ότι τα συγκεκριμένα δικαιώματα προστατεύονται νομικά τόσο με τη χρήση μηχανισμών διεθνούς ελέγχου όσο και με τις δυνατότητες ατομικής προσφυγής (Δημητρόπουλος, 2008).

Σε ό,τι αφορά την έκταση της ΕΣΔΑ είναι χρήσιμο να τονιστεί ότι περιλαμβάνεται κατάλογος των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, με έμφαση στην υποχρέωση των κρατών για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων καθώς και τις ελευθερίες αυτών. Δηλαδή ένα σύστημα επιβολής, καθώς και το δικαίωμα των ατόμων να φέρουν την κυβέρνησή τους ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην περίπτωση που παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους (Davies, 2013).

1.3.4. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Κατά τα τέλη της δεκαετίας του '60 έως τη δεκαετία του 1980, πλήθος χωρών έλαβαν την πρωτοβουλία θέσπισης νομοθεσίας με κύριο στόχο τον έλεγχο τόσο της χρήσης όσο και της προστασίας των προσωπικών πληροφοριών. Στις χώρες αυτές περιλαμβάνονται η Δανία, η Αυστρία, η Γαλλία, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Νορβηγία, το Λουξεμβούργο και η Σουηδία. Σημειώνεται ότι, στην Ισπανία, στην Πορτογαλία και στην Αυστρία η προστασία των δεδομένων είχε επίσης ενσωματωθεί νωρίτερα στο Σύνταγμα τους ως θεμελιώδες δικαίωμα.

Ο κύριος λόγος που οδήγησε στη νομοθετική αυτή ρύθμιση σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων ήταν πως κρίθηκε αναγκαίο, οι τρόποι για την πραγματοποίηση της μαζικής παρακολούθησης ήταν και είναι διαθέσιμοι καθώς βρίσκονται σε καθημερινή λειτουργία.⁵

Σημείο αφετηρίας στα νομοθετήματα προστασίας δεδομένων αποτέλεσε η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η οποία ψηφίστηκε 10 Δεκεμβρίου το 1948 στο

---

⁵ Η πιθανότητά της υποκλοπής αυτής, δύναται να πραγματοποιηθεί από διάφορες υπηρεσίες, όπως τις μυστικές υπηρεσίες, την αστυνομία, τους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου.

Παρίσι. Η Διακήρυξη πραγματοποιήθηκε υπό τη σκιά των επιπτώσεων που είχαν αφήσει τα αποτελέσματα του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Στη συνέχεια, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών έχοντας ως στόχο της τη θεμελίωση εννοιών όπως «της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο» προχωρούν στην ψήφιση της (Clarham, 2007). Για πρώτη φορά, το δικαίωμα στην προστασία της ιδιωτικότητας του ατόμου καθιερώθηκε στο άρθρο 12 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (UDHR) το 1948⁶, το οποίο εκτός των άλλων περιγράφει, πως κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία του (ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ, 1948). Για του λόγου το αληθές, σε ό,τι αφορά τη σχέση μεταξύ δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που φέρει το άτομο, θεωρείται ότι στον κάθε άνθρωπο δεν αντιστοιχούν μόνο δικαιώματα αλλά υπάρχουν και οι υποχρεώσεις αυτού απέναντι στην κοινωνία στην οποία διαβιώνει και υπάρχει.

Για την ακρίβεια στο άρθρο 29 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σημειώνεται ότι:

1. Το άτομο έχει καθήκοντα απέναντι στην κοινότητα, μέσα στα πλαίσια της οποίας και μόνο είναι δυνατή η ελεύθερη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.
2. Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων του και στην απόλαυση των ελευθεριών του κανείς δεν υπόκειται παρά μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από τους νόμους, με αποκλειστικό σκοπό να εξασφαλίζεται η αναγνώριση και ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και να ικανοποιούνται οι δίκαιες απαιτήσεις της ηθικής, της δημόσιας τάξης και του γενικού καλού, σε μια δημοκρατική κοινωνία.

---

⁶Συγκεκριμένα στο προοίμιο της Διακήρυξης καταγράφεται το παρακάτω κείμενο: Επειδή η παραγνώριση και η περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου οδήγησαν σε πράξεις βαρβαρότητας που εξεγείρουν την ανθρώπινη συνείδηση, και η προοπτική ενός κόσμου όπου οι άνθρωποι θα είναι ελεύθεροι να μιλούν και να πιστεύουν, λυτρωμένοι από τον τρόμο και την αθλιότητα, έχει διακηρυχθεί ως η πιο υψηλή επιδίωξη του ανθρώπου.

Εικόνα 1: Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων⁷

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Διακήρυξη υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση (ΓΣ) των Ηνωμένων Εθνών το 1948, με τους ηγέτες του κόσμου να αποφασίζουν να ενισχύσουν τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών με έναν οδικό χάρτη που θα εγγυάται τα δικαιώματα για όλους τους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Η διαδικασία διήρκεσε λιγότερο από 2 χρόνια. Στις 10 Δεκεμβρίου 1948, η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υιοθετείται από τη ΓΣ του ΟΗΕ.

Για πρώτη φορά, η Διακήρυξη ορίζει πως τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα θα πρέπει να προστατεύονται κατά τρόπο καθολικό. Το έτος 1948 μετά από την υιοθέτησή της, η ΟΔΔΑ, μεταφράστηκε σε περισσότερες από 501 γλώσσες με αποτέλεσμα να χαρακτηρίζεται ως το πιο μεταφρασμένο έγγραφο σε όλο το κόσμο ενώ παράλληλα αποτελεί πηγή έμπνευσης για τα Συντάγματα πληθώρας νέων ανεξάρτητων κρατών και πολλών νέων δημοκρατιών. Η ΟΔΔΑ, μαζί με το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, τα δύο Προαιρετικά Πρωτόκολλα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα καθώς και το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο, αποτελούν το λεγόμενο Διεθνές Νομοσχέδιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

1.3.5. Η Σύσταση 509 για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις Σύγχρονες και Επιστημονικές Τεχνολογικές Εξελίξεις.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης αποφάσισε να θεσπίσει ένα ειδικό πλαίσιο αρχών και προτύπων για την πρόληψη της αθέμιτης συλλογής και επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Αυτό

⁷ <https://www.ohchr.org/en/Issues/Pages/WhatareHumanRights.aspx>

υπήρξε το αποτέλεσμα της ανησυχίας ότι στο πλαίσιο της ανάπτυξης της τεχνολογίας, οι εθνικές νομοθεσίες δεν προστάτευαν επαρκώς το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα. Η παραδοχή αυτή οδήγησε το 1968 στη δημοσίευση της Σύστασης 509 για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις Σύγχρονες και Επιστημονικές Τεχνολογικές Εξελίξεις. (Parliamentary Assembly, 1968)

1.3.6. Ο νόμος της Έσσης

Ο νόμος της Έσσης⁸ χαρακτηρίστηκε ως νόμος «δοκιμής και σφάλματος», καθώς γίνεται αναφορά στη δημιουργία της υπηρεσίας του Επιτρόπου προστασίας δεδομένων, με αρμοδιότητα αυτού την επίβλεψη της εφαρμογής του νόμου. Με την εγκαθίδρυση του ρόλου του Επιτρόπου, προκύπτει η συνεχής τροποποίηση του νόμου ώστε να επιδιώκεται η εφαρμογή του μέσω της αυτοματοποίησης της δημόσιας διοίκησης. Παρόλο που τα εποπτικά όργανα διαφοροποιούνται ανά χώρα, η απόφαση της επίβλεψης των κανόνων προστασίας δεδομένων παρουσιάζεται έως σήμερα στο περιεχόμενο των σχετικών νόμων για την προστασία δεδομένων σε όλη την Ευρώπη.

Προκύπτει ότι, μέσω του περιεχόμενου του νόμου θα επηρεαζόταν η νομοθεσία προστασίας δεδομένων στα χρόνια που θα ακολουθούσαν. Εισάγει τον κανόνα της εμπιστευτικότητας σε ό,τι αφορά την επεξεργασία δεδομένων, με την εφαρμογή του οποίου όλα τα δεδομένα που υπόκεινται σε οποιαδήποτε μορφή επεξεργασίας θα πρέπει να διατηρούνται εμπιστευτικά και μόνο σε περίπτωση ρητής εξουσιοδότησης δύναται να αποκαλυφθούν τους.

Από το νόμο αναφέρονται τρεις συγκεκριμένοι σκοποί παρακάτω:

1. Στόχευε στην αποτροπή της μη εξουσιοδοτημένης παρέμβασης στα κυβερνητικά αρχεία δεδομένων.
2. Αποσκοπούσε στην προστασία των ατόμων έναντι σε πιθανούς κινδύνους της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων.
3. Προέβλεπε τη διασφάλιση της πρόσβασης της νομοθετικής εξουσίας σε πληροφορίες (Brendan Van Alsenoy, 2019).

Συνοπτικά, ο νόμος εμπεριέχει και περιγράφει στοιχεία που θα ασκούσαν επιρροή στην νομοθεσία προστασίας δεδομένων κατά τις δεκαετίες που θα ακολουθούσαν. Εν πρώτης, τέθηκε ο κανόνας της εμπιστευτικότητας σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων, με βάση τον οποίο όλα τα δεδομένα που υπόκεινται σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία θα πρέπει να διατηρούνται εμπιστευτικά, εκτός αν υπάρχει ρητή εξουσιοδότηση για την αποκάλυψή τους.

---

⁸ Σε ό,τι αφορά τον ευρωπαϊκό χώρο, η πρώτη προσπάθεια εθνικής νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων ήταν ο νόμος του γερμανικού κρατιδίου της Έσσης (Hessen) του 1970. Για την ακρίβεια με βάση το «σχέδιο για την Έσση» πέντε χρόνια πρωτότερα, το γερμανικό Ομοσπονδιακό Κράτος της Έσσης, πραγματοποίησε μια μεγάλης κλίμακας άσκηση η οποία περιλάμβανε τη συλλογή δεδομένων. Με κύριο στόχο το περιεχόμενο της άσκησης αυτής να αποτελεί η ανάπτυξη μακροχρόνιων κυβερνητικών πολιτικών τόσο σε θέματα οικονομικής όσο και κοινωνικής φύσεως, όπως η ανάπτυξη της οικονομίας αλλά και η κοινωνική ασφάλεια.

Ακόμη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο νόμος επίσης απέδιδε δικαιώματα στα υποκείμενα που δυνητικά μπορούσαν να επηρεαστούν από την επεξεργασία. Τα πιο αξιοσημείωτα από τα αναφερόμενα δικαιώματα είναι το δικαίωμα στη διόρθωση και το δικαίωμα κλειδώματος των δεδομένων. Ένα τρίτο στοιχείο επιρροής αποτελεί η εγκαθίδρυση θεσμικής επίβλεψης που προαναφέρθηκε. Ενώ οι εξουσίες των εποπτικών οργάνων θα διέφεραν από χώρα σε χώρα, η βασική ιδέα της απόδοσης της εξουσίας επίβλεψης των κανόνων προστασίας δεδομένων σε μια κυβερνητική οντότητα συναντάται ακόμα και σήμερα στους νόμους προστασίας δεδομένων σε όλη την Ευρώπη.

1.3.7. Η Σύμβαση 108

Το επόμενο καθοριστικό χρονικά διάστημα σχετικά με τα δικαιώματα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των Ευρωπαίων πολιτών προσδιορίζεται την 28η Ιανουαρίου 1981. Τη χρονική αυτή στιγμή η συνθήκη για την προστασία των ατόμων όσον αφορά την αυτοματοποιημένη επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων υπογράφηκε ως Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης και τέθηκε επισήμως σε ισχύ από την 1η Οκτωβρίου 1985 (COE, 1981). Τα 47 μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης συνολικά, επικύρωσαν τη συνθήκη με μόνη χώρα να μη συναινεί την Τουρκία. Κύριο στόχος της σύμβασης 108 αποτελεί η συντονισμένη προσέγγιση για την προστασία των δεδομένων, για το λόγο αυτό αναπτύχθηκε ένα διαφορετικό σύνολο καθεστώτων προστασίας των δεδομένων παρόλο του περιορισμένου αριθμού χωρών που υιοθέτησαν εθνικούς νόμους με γνώμονα τη σύμβαση. Το παραπάνω προκύπτει από το γεγονός ότι η Σύμβαση 108 δεν στοιχειοθετεί αυστηρά πρότυπα ασφαλείας κάνοντας αντιληπτό ότι η υιοθέτηση αυτών των αρχών θα μπορούσε να έχει σοβαρές επιπτώσεις για τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων. Η Σύμβαση 108 συνεχίζει να διατηρεί το χαρακτήρα της ως το μόνο νομικά δεσμευτικό διεθνές μέσο σε ό,τι αφορά τον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (European Union, 2018).

1.3.8. Η Οδηγία 95/46/ΕΚ

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων ή αλλιώς το δικαίωμα πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, αποτελεί ένα σχετικά νέο δικαίωμα, που οι απαρχές του εντοπίζονται μεν στη δεκαετία του 1980, η κατοχύρωσή του όμως επήλθε με την Οδηγία 95/46/ΕΚ⁹. Το ίδιο έτος στοιχειοθετούνται οι κατευθυντήριες γραμμές με βάση τις οποίες περιγράφονται επακριβώς η προστασία της ιδιωτικότητας και οι διασυννοριακές ροές προσωπικών δεδομένων του

---

⁹ Για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Οργανισμού Οικονομικής Προστασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) όπως αυτές απαριθμούνται παρακάτω¹⁰. Το κείμενο μη δεσμευτικού χαρακτήρα περιλαμβάνει τις ακόλουθες αρχές:

- 1) την αρχή της περιορισμένης συγκέντρωσης και συλλογής των δεδομένων
- 2) την αρχή της ποιότητας των δεδομένων
- 3) την αρχή του προσδιορισμένου σκοπού
- 4) την αρχή της περιορισμένης χρήσης των προσωπικών δεδομένων
- 5) την αρχή μέτρων ασφαλείας των προσωπικών δεδομένων
- 6) την αρχή της διαφάνειας
- 7) την αρχή της συμμετοχής του ατόμου
- 8) την αρχή της ευθύνης

Σε ό,τι αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές ορίζεται ότι, δύναται να γίνουν εξαιρέσεις εν ονόματι της εθνικής κυριαρχίας, της εθνικής ασφάλειας και της δημόσιας πολιτικής. (OECD, 23 September 1980).

«Η Οδηγία 95/46/Ε.Κ. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 24.10.1995 σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, διατηρούσε ως κύριο στόχο την προστασία των δεδομένων σε ότι αφορά τη διασυνοριακή ροή πληροφοριών ανά μεταξύ των κρατών-μελών. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκαν μηχανισμοί σχετικά με τη εναρμόνιση των νομοθεσιών μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κύριο μέλημα αυτών τη διασφάλιση της προστασίας των προσώπων μέσω της εφαρμογής νόμιμων προϋποθέσεων σε ό,τι αφορά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, με την αναγνώριση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, τα οποία δύναται να ενισχυθούν όποτε αυτό απαιτείται με ένδικο τρόπο και με την επιβολή κυρώσεων» (European Parliament and of the Council, 1995).¹¹

Στη συνέχεια, περιγράφει το ρόλο του Υπευθύνου επεξεργασίας μέσω των υποχρεώσεων αυτού ενώ σχεδιάζει συγκεκριμένες κυρώσεις για την παραβίαση αυτών. Οριοθετεί ακόμη τη διαβίβαση σε τρίτες χώρες (εκτός ΕΕ) και περιγράφει συγκεκριμένες προϋποθέσεις εγγυήσεων ασφαλείας που απαιτούνται για την εν λόγω διαβίβαση.

¹⁰ Παρά το γεγονός ότι οι κατευθυντήριες γραμμές εκφράστηκαν ως μη δεσμευτική Σύσταση, οι υπεύθυνοι για την σύνταξη τους, θεώρησαν σημαντικό να ενσωματώσουν οδηγίες σχετικά με πιθανές εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις. (αιτιολογική έκθεση, παράγραφος 46)

¹¹ Η Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 με περιεχόμενο σχετικό με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων καθώς και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

1.3.9. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Στις 7 Δεκεμβρίου του 2000 στη Νίκαια, πραγματοποιείται η υπογραφή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων από τους Προέδρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για λογαριασμό των θεσμικών οργάνων τους. Κύρια μέριμνα του Χάρτη είναι η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε καταστάσεις όπου η ουσιαστική ελευθερία και ισότητα χρήζουν προστασίας (Leczykiewicz, 2013).

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί πως στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και συγκεκριμένα στο άρθρο 1 επιβεβαιώνεται ότι τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη (σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας) έχουν την πρωταρχική ευθύνη να διασφαλίζουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που καθορίζονται στην παραπάνω Σύμβαση όπως και στα Πρωτόκολλα αυτής. Καθώς και ότι, πράττοντας ότι ορίζεται παραπάνω, απολαμβάνουν ένα περιθώριο εκτίμησης, υπό την εποπτική δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όπως αυτό εγκαθιδρύεται από την παρούσα Σύμβαση (Παπαδημητρίου, 2001). Συνοπτικά, δύναται να αναφερθεί ότι στο Άρθρο 8 περιγράφεται το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής ενώ στο άρθρο 9, η ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου του 1953 (Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, 2016).

1.3.10. Ο Κανονισμός 45/2001/ΕΚ

Ο Κανονισμός λοιπόν 45/2001/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2000 αναφέρεται στην προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας καθώς και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Σημειώνονται το άρθρο 5 της Οδηγίας το οποίο αναφέρεται στις αρχές που είναι σχετικές με τη νομιμοποίηση της επεξεργασίας δεδομένων καθώς και το άρθρο 13 όπου εστιάζει στα δικαιώματα του υποκείμενου των δεδομένων αυτών.

Οι μορφές ελέγχου εφαρμογής των διατάξεων της οδηγίας είναι οι ακόλουθες: ο αποκεντρωμένος έλεγχος, ο οποίος ασκείται από τον Υπεύθυνο Προστασίας των Δεδομένων (άρθρο 24) και ο κεντρικός έλεγχος ο οποίος ασκείται από τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (άρθρο 41). Οι αρμοδιότητες του τελευταίου είναι συμβουλευτικές και αποφασιστικές. Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων είναι ανεξάρτητος και επομένως δεν είναι δυνατόν να λαμβάνει εντολές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

1.3.11. Οδηγία 2002/58/EK

Η Οδηγία 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 με περιεχόμενο την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και την προστασία της ιδιωτικής ζωής σε ό,τι αφορά τον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, αποτελεί προσπάθεια συμπλήρωσης των διατάξεων της Οδηγίας 95/46/EK (σε ό,τι αφορά τον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών) καθώς ανέκυπταν συνεχώς νέα ζητήματα αναφορικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ως αποτελέσματα των νέων ψηφιακών τεχνολογιών. Στις 4 Νοεμβρίου 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οριοθετεί στρατηγική σχετικά με τον τρόπο προστασίας των προσωπικών δεδομένων, μειώνοντας κατά σημαντικό βαθμό την γραφειοκρατία κυρίως για τις επιχειρήσεις και εξασφαλίζοντας παράλληλα την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων εντός της γεωγραφικής έκτασης της ΕΕ. Με τελικό σκοπό να χρησιμοποιηθεί από την Επιτροπή σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης για την αναθεώρηση του Data Protection Directive καθώς οι ευκαιρίες που προκύπτουν από την ανάλυση τέτοιων πληροφοριών πρέπει να εξισορροπούνται με τους κινδύνους για την προστασία των δεδομένων των ατόμων (Bolognini & Bistolfi, 2017)

1.3.12. Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Δεδομένων

Στις 25 Ιανουαρίου 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε μια συνολική μεταρρύθμιση των κανόνων που θεσπίστηκαν το 1995 σχετικά με την προστασία των δεδομένων, για την ενίσχυση της διαδικτυακής ανωνυμίας και την ενίσχυση της ψηφιακής οικονομίας της Ευρώπης. Η Επιτροπή αναγνώρισε ότι η τεχνολογική πρόοδος και η παγκοσμιοποίηση έχουν αλλάξει βαθιά τον τρόπο συλλογής, πρόσβασης και χρήσης των δεδομένων. Παράλληλα με την πρόταση για τον Κανονισμό (General Data Protection Regulation), η Επιτροπή εισήγαγε μια ειδική οδηγία σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων για σκοπούς επιβολής του νόμου (Directive on Data Processing for Law Enforcement Purposes/5833/12). Η έννοια της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση εξελίχθηκε ουσιαστικά το 2016 με τη δημιουργία του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (GDPR) (General Data Protection Regulation, 2016)

Εν κατακλείδι, το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο προστασίας προσωπικών δεδομένων αποτελεί μια οντότητα που έχει κατακερματιστεί καθώς εμπεριέχει πλήθος νομικών πράξεων. Η νομοθετική κατοχύρωση της προστασίας προσωπικών δεδομένων και η εξασφάλιση της νόμιμης επεξεργασίας τόσο από το κράτος όσο και από τις επιχειρήσεις, συντελούσε αποτέλεσμα της εξέλιξης και της ανάπτυξης της κοινωνίας εν μέσω μιας βιομηχανικής παραγωγικής διάστασης σε μια μεταβιομηχανική οικονομία όπου πληροφορία και η παροχή

των υπηρεσιών δεσπόζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων θα ήταν αδύνατο να επιτευχθεί αν το θεσμικό πλαίσιο διέφερε ριζικά μεταξύ των κρατών. Το παραπάνω οφείλεται στην ανταγωνιστικότητα των κανόνων δικαίου μεταξύ των διάφορων κρατών «θεσμικό αρμπιτράζ» (Brian & Charles, 1997).

1.3.13. Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο

Αναφορικά με την Ελλάδα, η έννοια της προστασίας των προσωπικών δεδομένων σημειώνει την εμφάνιση της στην πρόσφατη ιστορία. Παρά την κύρωση της ΕΣΔΑ το 1953, κατά το έτος 1967 καταγγέλλεται από το δικτατορικό τότε καθεστώς που επικρατούσε στη χώρα. Επτά χρόνια αργότερα με τη Μεταπολίτευση κυρώνεται η Σύμβαση εκ νέου. Στη συνέχεια, η χώρα προχωρά στην υπογραφή της Σύμβασης 108 (1983) όμως στην ουσία η κύρωσή της πραγματοποιείται 4 χρόνια αργότερα (1992) όπου κατοχυρώνεται για πρώτη φορά, ένα δεσμευτικό κείμενο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (Πλατής, 2018). Το 1997 ψηφίζεται ο πρώτος ελληνικός Νόμος 2472/1997 ως ανάγκη εναρμόνισης της Ελλάδας με την κοινοτική Οδηγία 95/46/ΕΚ. Εν έτη 2001, και με τη Ζ' Αναθεωρητική Βουλή ορίζεται ρητά πλέον στο Σύνταγμα, και συγκεκριμένα στο άρθρο 9Α ότι «καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων», όπως ο νόμος ορίζει.

Με τη βοήθεια του νόμου 2472/1997 και συγκεκριμένα στο άρθρο 1 καθορίζονται οι βασικές προϋποθέσεις για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με κύριο στόχο των παραπάνω τόσο την προστασία των δικαιωμάτων όσο και των θεμελιωδών ελευθεριών σε ό,τι αφορά τα φυσικά πρόσωπα με έμφαση στην ιδιωτική ζωή.

Με το νόμο οριοθετείτε ένα σαφές κανονιστικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων κανόνων ουσιαστικού, διαδικαστικού, οργανωτικού και κυρωτικού περιεχομένου. Η επιβολή των κανόνων αυτών συνέβαλε σημαντικά στην οριοθέτηση της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όπως προβλέπει το Σύνταγμα κατά τέτοιο τρόπο ώστε να έχουν ουσιαστική συμμετοχή στην ρύθμιση της ροής και της κατανομής των πληροφοριών στο πλαίσιο του κράτους, της οικονομίας και της κοινωνίας (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2022).

Β' Μέρος

Κεφάλαιο 2: Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Δεδομένων

2.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η ταχύτατη εξάπλωση της νόσου Covid-19 έχει ως αποτέλεσμα τα κεκτημένα δικαιωμάτων όπως αυτά περιγράφονται στα πλαίσια ενός δημοκρατικού καθεστώτος, παραδείγματος χάριν εκείνα τα δικαιώματα με χαρακτηριστικά τα προσωπικά δεδομένα κατά ένα τρόπο να

παραβιάζεται η διαφύλαξή τους ως θα περιγραφεί στις παρακάτω ενότητες. Καθώς ως είναι γνωστό ανά το κόσμο με στόχο τον έλεγχο και τον περιορισμό της διάδοσης της νόσου Covid - 19 γίνεται προσπάθεια εφαρμογής πληθώρας μέτρων εντός και εκτός της ΕΕ, τα οποία ενώ στοχεύουν στην προστασία της δημόσιας υγείας, στα πλαίσια της εφαρμογής τους πραγματοποιείται αναπόφευκτά επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των ατόμων από πλήθος εμπλεκόμενων φορέων και οργανισμών.

Έντονος προβληματισμός εμφανίζεται σχετικά με τις επιπτώσεις των έργων, τα όποια έχουν ληφθεί και εφαρμόζονται σχετικά με την αντιμετώπιση της πανδημίας σε ό,τι αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων και τη διαφύλαξη της ιδιωτικότητας. Κυρίως αναφορικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των νοσούντων από Covid-19 καθώς την εφαρμογή του μέτρου της ιχνηλάτησης των επαφών τους, τα μέτρα που επιβλήθηκαν στους χώρους εργασίας σχετικά με τον περιορισμό της μόλυνσης, την θερμομέτρηση των πολιτών για την είσοδό τους σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, την επιτήρηση της κυκλοφορίας με κάμερες και τις εφαρμογές γεωεντοπισμού.

Διαπιστώνεται ότι, η εξέλιξη τόσο της τεχνολογίας όσο και των πληροφοριακών συστημάτων λαμβάνει σημαντική θέση σε ό,τι αφορά τη συμβολή της στην αντιμετώπιση της πανδημίας και επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τα δεδομένα προσωπικού περιεχομένου και κυρίως τα δεδομένα υγείας τα οποία ανήκουν στην ειδική κατηγορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθιστώντας αναγκαία την λήψη μέτρων με σκοπό την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας για τα υποκείμενα των δεδομένων στην εποχή του Covid-19.

2.2. Το θεωρητικό υπόβαθρο

Τη σημερινή εποχή, η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διέπεται από τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία των Δεδομένων [Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 “για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών”, ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή στις 25 Μαΐου 2018 και αποβλέπει αφενός στην προσαρμογή της προστασίας στις τεχνολογικές εξελίξεις, την ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας, την παγκόσμια διάσταση της επεξεργασίας, την ανάπτυξη βιομετρικών και γενετικών δεδομένων, και τέλος στην άρση των αναποτελεσματικών ρυθμίσεων του προ ισχύσαντος καθεστώτος.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας σε συνδυασμό με το γεγονός ότι διανύουμε την εποχή της ευχέρειας αναφορικά με την προσπέλαση μεγάλου όγκου (ροής) πληροφοριών μέσω του διαδικτύου καθώς και η ραγδαία ανάπτυξη της ψηφιοποίησης των πληροφοριών αυτών, η οποία βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη μειώνουν σημαντικά το ποσοστό διασφάλισης του απορρήτου των προσωπικών δεδομένων. Ο ΓΚΠΔ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) έχει ως

κύριο σκοπό την ενίσχυση των δικαιωμάτων των κατοίκων της ΕΕ αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί επεξεργάζονται και χρησιμοποιούν τα προσωπικά τους δεδομένα. Μια από τις πιο σημαντικές αλλαγές που επέφερε ο ΓΚΠΔ αφορά την νομική τους φύση. Έλαβαν χώρα στο παρελθόν πολλές συζητήσεις σχετικά με το αν το νέο αυτό θεσμικό και νομοθετικό εργαλείο θα πρέπει να λάβει τη μορφή Οδηγίας ή Κανονισμού (Kuneg, et al., 2019).

Στο σημείο αυτό, δύναται να σημειωθεί ότι ο ΓΚΠΔ στοιχειοθετεί το «χαρακτήρα» του από τη γενική του εφαρμογή, η οποία θα πρέπει να είναι απαρέγκλιτη και καθολική ενώ με χρονικό γνώμονα την εφαρμογή χαρακτηρίζεται από την πρώτη ημέρα που τίθεται σε ισχύ ως εφαρμοστέος, παράλληλα εξετάζοντας την Οδηγία έχει δυνατότητα να δεσμεύει τα κράτη μέλη σχετικά με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, καθώς δίνει τη δυνατότητα επιλογής του τύπου αλλά και των μέσων καθιστώντας αρμόδια την εκάστοτε εθνική Αρχή. (Χριστιάνος & Περάκης, 2010). Εξετάζοντας τα τελευταία χρόνια την έννοια των προσωπικών δεδομένων δύναται να χαρακτηριστούν ως πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο, ενώ κάποιои τα αποκαλούν ακόμα και ως το νόμισμα του μέλλοντος. Με την πραγματοποίηση της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων να λαμβάνει χώρα σε διάφορους τομείς τόσο των οικονομικών και όσο κοινωνικών δράσεων. Παράλληλα θα πρέπει να καταγραφεί πως με την εξέλιξη που σημειώνεται προοδευτικά στον κλάδο της πληροφορικής καθίσταται ευκολότερη η επεξεργασία και η ανταλλαγή τέτοιας μορφής δεδομένων. Η παραπάνω τοποθέτηση ευνοεί ιδιαίτερα τις παράνομες δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα συγκαταλέγονται σε αυτές η πώληση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων ή η επεξεργασία τους για διαφορετικό σκοπό από τον οποίο συλλέχθηκαν αρχικά.

Πρωτεύον στόχος του Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων αποτελεί η προστασία όλων των πολιτών της ΕΕ από την εισβολή τρίτων στην ιδιωτική τους ζωή αλλά και τις παραβιάσεις των δεδομένων σε μία κοινωνία πληροφορίας. Η οποία επαναπροσδιορίστηκε σημαντικά όπως αναφέρεται στην αντίστοιχη ενότητα παραπάνω από τον χρόνο σύστασης της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την *“προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών”*¹².

---

¹² Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Εικόνα 2: Χρονοδιάγραμμα Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

Όπως προκύπτει από το Χρονοδιάγραμμα (Εικόνα 2), τον πρώτο μήνα του 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προετοίμασε και υπέβαλε την πρόταση της σχετικά με την αναθεώρηση σε σημαντικό βαθμό της Οδηγίας. Με κύριο στόχο να συμβάλει ριζικά στον τρόπο διεξαγωγής της προστασίας των δεδομένων στο χώρο του διαδικτύου και όσο και κατά την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών συναλλαγών. Δυο χρόνια αργότερα, στις 12.04.2014, ο Ευρωπαίος Επόπτης Προσωπικών δεδομένων και η Ομάδα Εργασίας που δημιουργήθηκε για το σκοπό αυτό σχολίασαν την πρόταση αυτή.

Στη συνέχεια προχώρησαν σε προτάσεις που την άλλαξαν και την τροποποιούσαν αρκετά με αποτέλεσμα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να υιοθετήσει κατά συντριπτική πλειοψηφία την πρόταση του Κανονισμού.

Η Επιτροπή και το Συμβούλιο της ΕΕ κατέληξαν στο τελικό σώμα του κειμένου νομώντας το περιεχόμενο του Κανονισμού μετά από ενάμιση χρόνο διαβουλεύσεων και συστάσεων από όλες τις αρμόδιες αρχές.

Εν τέλει, ο Κανονισμός (GDPR) τέθηκε σε ισχύ σχεδόν δυο χρόνια αργότερα, για την ακρίβεια στις 24.05.2016, διευκρινίζοντας όμως ότι η υποχρέωση συμμόρφωσης με τις διατάξεις του είχε εναρκτήρια ημερομηνία την 25.05.2018, παρέχοντας τη δυνατότητα δύο ετών στους οργανισμούς του πεδίου εφαρμογής του ως χρόνο προσαρμογής.

Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του GDPR, λόγω του ευρέως διακρατικού πεδίου εφαρμογής του, με την ισχύ του επηρέασε επίσης πολλές εταιρίες με έδρα εκτός της ΕΕ. Σύμφωνα με την παραπάνω παραδοχή θα πρέπει οι επιχειρήσεις να μπαίνουν σε διαδικασίες αξιολόγησης σχετικά με το εάν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του GDPR. Στην περίπτωση που παρατηρούνται ευρήματα που δυσχεραίνουν την εφαρμογή του θα πρέπει να

πραγματοποιείται προσπάθεια συμμόρφωσης τους όπως ορίζουν οι απαιτήσεις του Κανονισμού.

Σχετικά με τα κράτη μέλη διευκρινίζεται σαφώς ότι θα πρέπει να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα σε ό,τι αφορά το νομοθετικό τους σύστημα σχετικά με την ομαλή υιοθέτηση και εφαρμογή του περιεχομένου του Κανονισμού. Χαρακτηριστικά αναφέρονται η σύσταση της εποπτικής αρχής και η ενεργοποίηση του μηχανισμού συνεκτικότητας.

«Ο Κανονισμός παρέχει επίσης περιθώρια χειρισμού στα κράτη-μέλη ώστε να εξειδικεύσουν τους κανόνες του, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων»

Ωστόσο, τα δεδομένα τα οποία σημειώνονται θα πρέπει να χαρακτηρίζονται ως προσωπικά για να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού. Τα δεδομένα με βάση το Άρθρο 4 του GDPR χαρακτηρίζονται ως προσωπικά δεδομένα στην περίπτωση που σχετίζονται με κάποιο αναγνωρισμένο ή αναγνωρίσιμο άτομο. Εν κατακλείδι, τα δεδομένα χαρακτηρίζονται ως προσωπικά, στην περίπτωση που κάποιο άτομο μπορεί να αναζητηθεί και κατ' επέκταση να εντοπιστεί, άμεσα ή έμμεσα, κάνοντας χρήση πραγματοποιώντας την αναζήτηση κάποιου χαρακτηριστικού το οποίο μπορεί να είναι (European Commission, 2023):

- όνομα
- διεύθυνση
- αριθμός δελτίου ταυτότητας/διαβατηρίου
- εισόδημα
- πολιτισμικό προφίλ
- κωδικός πρωτοκόλλου διαδικτύου (IP)¹³
- δεδομένα που διατηρούν νοσοκομεία ή γιατροί (με αποκλειστικό σκοπό την ταυτοποίηση προσώπου για ιατρικούς λόγους).

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το GDPR δεν εφαρμόζεται στα προσωπικά δεδομένα ενός αποθανόντος ατόμου. Ωστόσο, τα εν λόγω δεδομένα μπορεί να είναι προσωπικά δεδομένα ενός συγγενή ή ενός απόγονου του αποθανόντα. Για παράδειγμα, τέτοια δεδομένα θα μπορούσαν να δώσουν πληροφορίες σχετικά με το αν ο θάνατος κάποιου προκλήθηκε από τον Covid-19.

---

¹³ Internet Protocol

2.3. Η εφαρμογή του Κανονισμού

Το GDPR¹⁴ έχει ισχύ για όποιον επεξεργάζεται ή πραγματοποιεί τον έλεγχο που απαιτείται σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Το πλήθος των αποδεκτών σε ότι συνδέεται με το σύνολο των κανόνων του GDPR ποικίλει, με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται η εφαρμογή του Κανονισμού σε ό,τι αφορά τις υποχρεώσεις που δημιουργούνται ώστε να διασφαλίζεται η τελευταία μέσω της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Στο πλαίσιο καθορισμού του πεδίου εφαρμογής του GDPR και των ευθυνών προστασίας δεδομένων όπως αυτές προκύπτουν, πρόσφορος κρίνεται ο καθορισμός του «υπεύθυνου διαχείρισης» (controller), καθώς και του «υπεύθυνου επεξεργασίας» (processor) όπως και του δέκτη ωφέλειας από την προστασία των δεδομένων όπως αυτός περιγράφεται στο κείμενο του Κανονισμού. Παρακάτω διευκρινίζονται οι έννοιες του υπεύθυνου διαχείρισης δεδομένων (controller) καθώς και του υπεύθυνου επεξεργασίας δεδομένων (processor).

2.3.1. Υπεύθυνος διαχείρισης δεδομένων (controller)

Ως “Υπεύθυνος διαχείρισης (controller) ο ρόλος του οποίου αναφέρεται στο άρθρο 4 του Κανονισμού περιγράφεται ως ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μια δημόσια αρχή, ένας οργανισμός ή κάποιος άλλος αντίστοιχος φορέας, ο οποίος είτε ανεξάρτητα ή σε συνεργασία με άλλους (από κοινού), περιγράφει αναλυτικά τους σκοπούς και καθορίζει τα μέσα σε ό,τι αφορά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων”. Κατά εξεταζόμενη περίπτωση, τα άτομα δύναται να χαρακτηριστούν ως Υπεύθυνοι διαχείρισης, στην περίπτωση που κάνουν χρήση ή επεξεργαστούν προσωπικά δεδομένα προς όφελος τους εξυπηρετώντας προσωπικούς τους σκοπούς, ανεξάρτητα από τις ενέργειες του εκάστοτε φορέα στον οποίον ανήκουν.

Οι ρόλοι του «Υπεύθυνου διαχείρισης», και του «Υπεύθυνου επεξεργασίας» είναι απολύτως διακριτοί βάση της κείμενης νομοθεσίας που εφαρμόζεται. Η κύρια διαφορά που εντοπίζεται μεταξύ των δυο ρόλων σχηματίζεται από το βασικό χαρακτηριστικό του Υπεύθυνου διαχείρισης, ο οποίος διατηρεί την δυνατότητα λήψης αποφάσεων και δύναται να αναθέσει, μερικώς ή πλήρως την τεχνική ή οργανωτική επεξεργασία των δεδομένων σε κάποιο άτομο αν το κρίνει. Η δυνατότητα αυτή του παρέχεται μέσω κάποιας δημόσιας αρχής, με τη νομική

---

¹⁴Ο Κανονισμός 2016/679 σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων τέθηκε σε καθολική εφαρμογή στις 26/05/2018. Με τα κράτη μέλη της ΕΕ στο σύνολο τους να είναι υπόχρεα της εφαρμογής του Κανονισμού καθώς και να πρέπει να τον ενσωματώσουν στις έννομες τάξεις τους προκειμένου τα υποκείμενα των δεδομένων να προστατεύονται υπό το πρίσμα ενός κοινού νομικού πλαισίου. Ο Κανονισμός 2016/679 ήρθε να αντικαταστήσει την προ ισχύουσα Οδηγία 95/46/ΕΚ. Αποτελείται από 99 άρθρα με βασικό στόχο αυτού την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

ευθύνη να απορρέει από κοινές νομικές διατάξεις ή μέσω συμφωνίας μεταξύ συμβαλλόμενων μερών.

2.3.2. Ο Υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων

Εκτός από τον διακριτό ρόλο του Υπευθύνου διαχείρισης δεδομένων, η δομή του Κανονισμού επιβάλλει υποχρεώσεις προστασίας δεδομένων και στον «Υπεύθυνο επεξεργασίας» (processor). Σύμφωνα με το άρθρο 4¹⁵ του GDPR, ο ρόλος αυτός στελεχώνεται από φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή, οργανισμό ή άλλο φορέα φέροντας τη δυνατότητα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του Υπευθύνου διαχείρισης δεδομένων. Όπως προκύπτει με βάση τα παραπάνω στοιχεία όπως αυτά περιγράφουν το ρόλο του Υπευθύνου επεξεργασίας δεδομένων παραπάνω προκύπτει πως η ύπαρξη του ρόλου του είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την απόφαση που έχει ληφθεί από τον υπεύθυνο διαχείρισης δεδομένων, ο οποίος έχει τη δυνατότητα είτε να επεξεργάζεται δεδομένα εντός της οργάνωσής του με τη βοήθεια του ανθρώπινου δυναμικού που στελεχώνει κάθε οργανισμό, είτε αναθέτοντας το σύνολο ή μέρος των δραστηριοτήτων επεξεργασίας σε έναν εξωτερικό οργανισμό, καθιστώντας στη συνέχεια τον αναφερόμενο αυτό οργανισμό ως *“Υπεύθυνο επεξεργασίας”*.

Για να οριστεί κάποιος ως Υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων θα πρέπει να πληρούνται δύο κάτωθι συνθήκες:

1. Να συμμετέχει στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για λογαριασμό του Υπευθύνου διαχείρισης.
2. Να είναι ξεχωριστή νομική οντότητα / άτομο από τον Υπεύθυνο διαχείρισης.

Στο σημείο αυτό, κρίνεται σημαντικό να αναφερθεί ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία έχουν καταστεί ανώνυμα κατά τέτοιο τρόπο ώστε το άτομο να είναι ή να μην είναι πια ταυτοποιήσιμο δεν θεωρούνται πλέον δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Για να χαρακτηρίζονται με ακρίβεια ως ανώνυμα, η ανωνυμοποίηση τους πρέπει να είναι μη αντιστρέψιμη. Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων διέπεται από ένα πλαίσιο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ανεξάρτητα από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την επεξεργασία τους. Καθώς χαρακτηρίζεται από τεχνολογική ουδετερότητα με δυνατότητα εφαρμογής αυτού τόσο σε επίπεδο αυτοματοποιημένης όσο και

---

¹⁵ Στο περιεχόμενο του άρθρου 4 του Κανονισμού (2016/679), αναφέρεται ο όρος δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα με τον οποίο ορίζεται κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε τακτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο «υποκείμενο των δεδομένων». Ως ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο χαρακτηρίζεται εκείνο το πρόσωπο που φέρει δυνατότητα εξακρίβωσης της ταυτότητάς του με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, με την αναφορά σε κάποιο από τα αναγνωριστικά στοιχεία της ταυτότητας, όπως το όνομα, ο αριθμός της ταυτότητας, τα δεδομένα της θέσης, το επιγραμμικό αναγνωριστικό ταυτότητας ή σε έναν ή περισσότερους παράγοντες που προσιδιάζουν στη σωματική, φυσιολογική, γενετική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική ταυτότητα του εν λόγω φυσικού προσώπου.

σε αυτό της χειροκίνητης επεξεργασίας, με βασικό γνώμονα για την προϋπόθεση αυτή ότι τα δεδομένα οργανώνονται βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων, με χαρακτηριστικό παράγοντα ως παράδειγμα την αλφαβητική σειρά. Επιπρόσθετα σημαντικό γεγονός αποτελεί η παραδοχή ότι δεν παίζει ρόλο ο τρόπος που αποθηκεύονται τα δεδομένα, δηλαδή αν γίνεται χρήση συστήματος τεχνολογίας πληροφοριών, είτε μέσω βιντεοεπιτήρησης ή τέλος σε έντυπη μορφή. Με βάση όλες τις εξεταζόμενες περιπτώσεις τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υπόκεινται στις απαιτήσεις προστασίας που προβλέπει το GDPR¹⁶.

---

¹⁶ Τονίζοντας την σημασία της προστασίας των δεδομένων, πολύ ουσιαστικά προκύπτει το ζήτημα της επεξήγησης, ανάλυσης, κατανόησης, περιγραφής, αντιμετώπισης και του προσδιορισμού του κινδύνου που διατρέχουν οι πληροφορίες αυτές μιλώντας για το κίνδυνο του κυβερνοχώρου (cyber risk). Καθώς όπως σημειώνεται τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες οικονομικά χώρες παρουσιάζεται ισχυρή αύξηση της τεχνολογίας σε ό,τι αφορά την επεξεργασία τόσο των πληροφοριών όσο και των επικοινωνιών τις τελευταίες τρεις δεκαετίες με σκοπό τη κάλυψη της πληθώρας των αναγκών της καθημερινής ζωής.

Κεφάλαιο 3: Η Ανάλυση του Γενικού Κανονισμού Προστασίας των Δεδομένων κατά τη διάρκεια των χρόνων της πανδημίας Covid_19.

3.1. COVID-19 και GDPR - Συμβουλές απορρήτου στην εργασία πάσης φύσεως.

Κατά την υιοθέτηση αφενός των μέτρων και αφετέρου των καλών πρακτικών για τους εργαζόμενους, τους εξωτερικούς συνεργάτες και τους επισκέπτες σχετικά με την αντιμετώπιση της απειλής του κορονοϊού, οι εκάστοτε εργασιακοί φορείς πρέπει να επιλέγουν διαδικασίες που επιτυγχάνουν την ελαχιστοποίηση τόσο του κινδύνου μόλυνσης όσο και τη μη συμμόρφωση με την προστασία της ιδιωτικής ζωής.

Παραδείγματος χάριν, μια εταιρεία έχει τη δυνατότητα αναπόφευκτα να λάβει πληροφορίες σχετικά με έναν εργαζόμενο που ενδέχεται να προσβληθεί από τον κορωνοϊό (π.χ. εάν ένας εργαζόμενος ή ένα μέλος της οικογένειάς του ταξίδεψε σε μια περιοχή με επιβεβαιωμένα κρούσματα ή ένα άλλο ενδεικτικό παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η επαφή με επιβεβαιωμένο κρούσμα δηλωμένο στον ΕΟΔΥ).

Επιπρόσθετα, δύναται να κριθεί απαραίτητη μια ορισμένη διαδικασία συλλογής δεδομένων, όπως η συστηματική συλλογή δεδομένων (π.χ. μέσω ερωτηματολογίων στο χώρο εργασίας ή η υποχρέωση των εργαζομένων να αναφέρουν τα σχέδια ταξιδιού) για τον εντοπισμό των κινδύνων που αφορούν ειδικά την εκάστοτε εταιρεία. Οι παραπάνω πληροφορίες μπορεί επίσης να αφορούν την ιδιωτική ζωή ενός εργαζομένου παρέχοντας πληροφορίες για τον τελευταίο όπως αν έχει πάει πρόσφατα διακοπές σε πληγείσα περιοχή ή αν έχει έρθει σε επαφή με δυνητικά μολυσμένα άτομα με συγκεκριμένες συνθήκες υγείας (π.χ. πυρετός ή άλλα συμπτώματα που σχετίζονται με τη μόλυνση από τον κορωνοϊό), τα οποία αποτελούν δεδομένα υγείας που σύμφωνα με όσα αναφέρονται στον ΓΚΠΔ μια εταιρεία μπορεί να επεξεργάζεται μόνο υπό το πρίσμα συγκεκριμένων συνθηκών. Στις επόμενες ενότητες θα εξεταστούν ποιες είναι λοιπόν αυτές οι ειδικές περιπτώσεις ή με λίγα λόγια πώς μπορεί ένας εργοδότης να συλλέξει δεδομένα σχετικά με τον κορωνοϊό (που συμμορφώνονται με τον ΓΚΠΔ);

3.1.1. Η ανάθεση σε εξωτερικούς συνεργάτες του συνόλου των υγειονομικών ελέγχων των εργαζομένων.

Ακόμη και σε περιπτώσεις απουσίας συμπτωμάτων μετά από ένα επαγγελματικό ταξίδι σε συγκεκριμένη χώρα, μόνο ένας γιατρός επιτρέπεται να εξετάσει έναν εργαζόμενο και έχει τη δυνατότητα να κοινοποιήσει τα απαραίτητα ιατρικά δεδομένα στον εργοδότη σύμφωνα με τους ισχύοντες ιατρικούς κανόνες. Σε ακραίες περιπτώσεις (όπως αν ο εκάστοτε αρμόδιος γιατρός δε δύναται να ανταπεξέλθει στην εξέταση π.χ. λόγω προσωπικού κολλήματος, ασθένεια κτλ.), οι εργοδότες μπορούν να αποφασίσουν ότι οι ίδιοι εργαζόμενοι πρέπει να

πραγματοποιούν μόνοι τους ή μέσω επαγγελματικών παροχών υπηρεσιών τις καθημερινές εξετάσεις όπως τη μέτρηση της θερμοκρασίας. Οι εξετάσεις αυτές ωστόσο, πρέπει να πραγματοποιούνται πάντοτε σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν την επιτρεπόμενη επεξεργασία δεδομένων και τη διαβίβαση δεδομένων.

3.1.2. Η καταγραφή των συνεπειών των προληπτικών μέτρων

Για την προστασία από ενδεχόμενες αξιώσεις οι επιχειρήσεις θα πρέπει να καταγράψουν εάν οι εργαζόμενοι έχουν αποδεχθεί τις ισχύουσες οδηγίες για την υγεία και εάν ένας υπάλληλος αρνήθηκε αδικαιολόγητα να εκπληρώσει τα καθήκοντά του.

Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων πρέπει να παραμένουν σύμφωνοι με τον ΓΚΠΔ και σε έκτακτες περιπτώσεις, όπως εάν καταστεί αναγκαίο να επαληθευτεί το ιστορικό ταξιδιών κάποιου (π.χ. με τη χρήση δεδομένων κινητής τηλεφωνίας), η κατάσταση της υγείας (π.χ. μέσω της μέτρησης θερμοκρασίας) ή με τη χρήση CCTV¹⁷ για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους κανόνες υγείας και ασφάλειας (π.χ. πολιτική απαγόρευσης χειραψίας ή αν φορούσαν μάσκα το διάστημα που χαρακτηριζόταν ως υποχρεωτική).

Σε όλες τις περιπτώσεις, οι οργανισμοί πρέπει να ακολουθούν τη διαδικασία διενέργειας αξιολόγησης κινδύνου για να κατανοήσουν τις νομικές επιπτώσεις οποιωνδήποτε προστατευτικών μέτρων και να ενημερώνουν τους εργαζομένους για τα μέτρα που λαμβάνονται μέσω συνεχούς ενημέρωσης για την προστασία της ιδιωτικής ζωής μέσω εξατομικευμένων ανακοινώσεων. Οι κανόνες απομακρυσμένης εργασίας και οι επιχειρησιακές διαδικασίες που εφαρμόζονται πρέπει να αντικατοπτρίζουν αυτά τα ειδικά καθήκοντα. Οι εργοδότες οφείλουν να εξετάσουν το ενδεχόμενο σύνταξης ειδικού κώδικα δεοντολογίας για τη συζήτηση της κατάστασης της υγείας των μελών του προσωπικού ή των ατόμων εκτός της εταιρείας. Εν ολίγοις, οι υπεύθυνοι προστασίας δεδομένων πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν και να ανταποκριθούν σε ερωτήσεις που σχετίζονται με τον κορονοϊό (cms-lawnow, 2020).

3.2. Επισκόπηση Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας και η υφιστάμενη κατάσταση

Οι χώρες της ΕΕ που συλλέγουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της ανταπόκρισής τους στο COVID-19 θα πρέπει να συμμορφώνονται με τον GDPR καθώς με τους δικούς τους νόμους ταυτόχρονα. Για παράδειγμα, η αρχή προστασίας δεδομένων της Ιταλίας, η υπηρεσία Garante¹⁸, εξέδωσε διάταγμα που ασχολείται με τη διασαύρωση μεταξύ του GDPR

---

¹⁷ Closed-circuit television

¹⁸ Italian Data Protection Authority

και του COVID-19, την ανάγκη επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και τον τρόπο με τον οποίο ορισμένα δικαιώματα προστασίας δεδομένων μπορούν να ανασταλούν για την καταπολέμηση του ιού. Η Garante εξέδωσε περαιτέρω οδηγίες που απαγορεύουν τη συλλογή δεδομένων "κάνε το μόνος σου". Οι ΑΠΔ στη Γαλλία και την Ιρλανδία έχουν επίσης λάβει θέση σχετικά με τον χειρισμό δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του COVID-19 (GDPD, 2022).

3.2.1. Ο COVID-19 Δοκιμάζοντας τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων.

Η πανδημία της νόσου των κοροναϊών (COVID-19) αποτελεί σε μεγάλο βαθμό παγκόσμιο ζήτημα υγείας και απαιτεί συνεργατικές, διεθνείς ερευνητικές προσπάθειες στον τομέα της υγείας για την αντιμετώπισή της. Μια πολύτιμη πηγή πληροφοριών για τους ερευνητές είναι ο μεγάλος όγκος ψηφιακών δεδομένων υγείας που συλλέγονται συνεχώς από τα συστήματα ηλεκτρονικών φακέλων υγείας στους οργανισμούς υγειονομικής περίθαλψης. Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (GDPR) θα αποτελέσει το βασικό νομικό πλαίσιο όσον αφορά τη χρήση και την ανταλλαγή ευρωπαϊκών ψηφιακών δεδομένων υγείας για ερευνητικούς σκοπούς. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες ότι ο GDPR έχει καταστήσει πολλούς οργανισμούς πολύ ριψοκίνδυνους όσον αφορά την κοινή χρήση δεδομένων, ακόμη και αν ο κανονισμός επιτρέπει την εν λόγω κοινή χρήση. Οι οργανισμοί υγειονομικής περίθαλψης που εστιάζουν στην ελαχιστοποίηση του ατομικού κινδύνου απειλούν να υπονομεύσουν τις ερευνητικές προσπάθειες του COVID-19. Υπάρχει ηθική υποχρέωση να χρησιμοποιηθεί η ρήτρα εξαίρεσης της έρευνας του GDPR κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 για τη στήριξη των παγκόσμιων συνεργατικών ερευνητικών προσπαθειών στον τομέα της υγείας. Η αλληλεγγύη είναι ευρωπαϊκή αξία και εδώ είναι μια ευκαιρία να την παραδειγματίσουμε χρησιμοποιώντας το κανονιστικό πλαίσιο του ΓΚΠΔ με τρόπο που δεν εμποδίζει αλλά στην πραγματικότητα προάγει την αλληλεγγύη κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

3.3. Πότε εφαρμόζεται ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ);

Ο GDPR έχει εφαρμογή όταν:

- Η εξεταζόμενη επιχείρησή επεξεργάζεται προσωπικά δεδομένα διατηρεί έδρα εντός συνόρων ΕΕ, ανεξάρτητα από ποιο μέρος λαμβάνει χώρα η πραγματική επεξεργασία των δεδομένων.

- Στην περίπτωση που η εξεταζόμενη επιχείρηση εδρεύει εκτός της ΕΕ αλλά στον κύκλο των δραστηριοτήτων της περιλαμβάνεται η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων τα οποία αφορούν την παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών σε άτομα εντός της ΕΕ, ή παρακολουθεί τη συμπεριφορά ατόμων εντός της ΕΕ.
- Επιχειρήσεις που δεν κατέχουν έδρα εντός της ΕΕ αλλά επεξεργάζονται δεδομένα πολιτών της ΕΕ οφείλουν να διορίζουν εκπρόσωπο στην ΕΕ (Your Europe, 2022).

3.4. Πότε δεν εφαρμόζεται ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ);

Ο ΓΚΠΔ δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που:

- το υποκείμενο των δεδομένων δεν είναι εν ζωή
- το υποκείμενο των δεδομένων είναι νομικό πρόσωπο
- η επεξεργασία πραγματοποιείται από άτομο που ενεργεί με κίνητρα/σκοπούς εκτός του εμπορικού, επιχειρηματικού ή επαγγελματικού του πεδίου

Κεφάλαιο 4: Η Περιγραφή της Εφαρμογής του GDPR εν μέσω της πανδημίας του covid-19

4.1. Το πλαίσιο εφαρμογής του GDPR/COVID-19

Η πανδημία της νόσου των κοροναϊών (COVID-19) έρχεται να αποτελέσει σε μεγάλο βαθμό παγκόσμιο ζήτημα υγείας το οποίο απαιτεί για την αντιμετώπιση και κατ' επέκταση επίλυση του τόσο συνεργατικές όσο και διεθνείς ερευνητικές προσπάθειες σε ό,τι αφορά τον τομέα της υγείας. Η πηγή πληροφοριών που χρήζεται ως πολύτιμη για τους ερευνητές είναι ο μεγάλος όγκος ψηφιακών δεδομένων υγείας των οποίων η συλλογή πραγματοποιείται με συνεχής ανανέωση και εμπλουτισμό από τα πληροφορικά συστήματα ηλεκτρονικών φακέλων υγείας στους οργανισμούς υγείας όπου περιθάλπονται τα κρούσματα καθώς και οικείοι αυτών.

4.2. Ο COVID-19 και νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων στην ΕΕ και τις ΗΠΑ.

Ως έχει ήδη διατυπωθεί και περιγραφεί στις παραπάνω ενότητες, η διαχείριση της επιδημίας COVID-19 καθώς και η αναχαίτιση της εξάπλωσής της στοιχειοθετεί πλέον πρόκληση ανά το κόσμο. Εκτός από τις σημαντικές υγειονομικές και ιατρικές αντιδράσεις που παρακολουθούνται και βρίσκονται σε εξέλιξη σε όλο τον κόσμο καθώς ακόμη καλούνται οι κυβερνήσεις να αντιμετωπίσουν και να πάρουν μέτρα σχετικά με την απειλή του ιού, οι κυβερνήσεις και οι αξιωματούχοι δημόσιας υγείας δίνουν έμφαση στους τρόπους παρακολούθησης, κατανόησης και αποτροπής την εξάπλωση του ιού. Το νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, συμπεριλαμβανομένου φυσικά και του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων της ΕΕ και διαφόρων νόμων των ΗΠΑ, επηρεάζουν αυτές τις απαντήσεις και χαράζουν την πορεία για τη διευθέτηση αυτή της κατάστασης που προκαλεί δυσκολίες ανά το κόσμο ολόκληρο.

4.2.1. Το Δίκαιο της Ε.Ε. & GDPR

Οι χώρες της Ε.Ε που εφαρμόζουν συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της ανταπόκρισής τους στην αντιμετώπιση του COVID-19 θα πρέπει να συμμορφώνονται με τον κανονισμό του GDPR καθώς και με το υφιστάμενο νομικό τους πλαίσιο ως έχει επισημανθεί παραπάνω. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, η ΑΠΔ της Ιταλίας, η Garante, εξέδωσε διάταγμα που ασχολείται με τη διασταύρωση των διακινούμενων πληροφοριών μεταξύ του GDPR και του COVID-19, καθώς και την επιτακτική ανάγκη επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αλλά και τον τρόπο με τον οποίο κάποια εκ των δικαιωμάτων προστασίας δεδομένων δύναται να αναστείλουν την καταπολέμηση και κατ'επέκταση την

αντιμετώπιση αυτού του ιού. Η Garante ¹⁹ συνέταξε διευκρινιστικές οδηγίες οι οποίες απαγορεύουν τη συλλογή δεδομένων. Οι ΑΠΔ στην Ιρλανδία και τη Γαλλία έχουν κατ' αντιστοιχία πάρει θέση σχετικά με τον χειρισμό δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο υιοθέτησης μέτρων σχετικά με την αντιμετώπισης του COVID-19.

Με δεδομένο ότι ο GDPR είναι εξειδικευμένος σε ό,τι αφορά τις κρίσεις δημόσιας υγείας και ενώ περιλαμβάνει διατάξεις σχετικές με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί πως το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων έχει εστιάσει στη σημαντικότητα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων κατά τη χρονική περίοδο της διάρκειας της πανδημίας COVID-19. Ωστόσο, έχει ακόμη επισημάνει: "Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την απειλή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι πολύ σημαντική για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: "Οι κανόνες προστασίας δεδομένων (όπως ο ΓΚΠΔ) δεν εμποδίζουν τα μέτρα που λαμβάνονται για την καταπολέμηση της πανδημίας του κοροναϊού".

Τόσο οι ερευνητές όσο και οι διάφοροι εμπλεκόμενοι φορείς υγειονομικής περίθαλψης και προστασίας που απαιτείται αφενός να κάνουν χρήση και αφετέρου να μοιραστούν δεδομένα σε επίπεδο ασθενούς σχετικά με το COVID-19 από υποκείμενα δεδομένων που διαμένουν στην ΕΕ θα πρέπει να είναι ενήμεροι σχετικά με τα παρακάτω:

- Το ΓΚΠΔ δύναται να εφαρμοστεί σε κάθε πληροφορία που είναι άμεσα συσχετιζόμενη με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο, αλλά καθόλου σε ανώνυμες πληροφορίες. Έχοντας ως δεδομένο ότι το GDPR δεν παρέχει διάκριση ανάμεσα στα ανωνυμοποιημένα και ανώνυμα είδη δεδομένων. Υπάρχει η δυνατότητα οι δεξαμενές δεδομένων από τις οποίες πραγματοποιείται συλλογή ταυτοποιήσιμων δεδομένων για ερευνητικούς σκοπούς να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής του GDPR με τον όρο ότι τα δεδομένα μεταγενέστερα θα καταστούν ανώνυμα.
- Σχετικά με τα ψευδωνυμοποιημένα δεδομένα δεν υφίσταται πια η αναγνώριση τους ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε κάθε περίπτωση που θα υπήρχε η δυνατότητα να αποδοθούν σε κάποιο φυσικό πρόσωπο με τη χρήση επιπλέον πληροφοριών. Με την παραδοχή ότι τα ψευδωνυμοποιημένα δεδομένα υγείας είναι αυτά που χρησιμοποιούνται στις βάσεις δεδομένων υγειονομικού περιεχομένου, για να αναγνωριστούν ως προσωπικά δεδομένα τότε εμφανίζεται η πιθανότητα να οδηγήσει σε μεγαλύτερη γραφειοκρατία, ιδίως για τις χώρες που επί του παρόντος θεωρούν ότι

---

¹⁹ Italian Data Protection Authority

τα ψευδωνυμοποιημένα δεδομένα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

- Η διαδικασία της επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων όπως τα προσωπικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων σε αυτά τα γενετικά δεδομένα, τα βιομετρικά δεδομένα και τα δεδομένα που σχετίζονται με την υγεία, απαγορεύεται με γνώμονα το GDPR, εκτός εάν συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις.
- Οι βάσεις δεδομένων υγειονομικής περίθαλψης στις οποίες γίνεται χρήση ψευδωνυμοποιημένων ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει είτε να λαμβάνουν ρητή συγκατάθεση από το υποκείμενο των δεδομένων είτε τα δεδομένα να υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο της εξαίρεσης για την επιστημονική έρευνα όπως προβλέπεται στο GDPR, η τελευταία θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς συγκατάθεση, εάν υπόκεινται σε κατάλληλες τεχνικές και οργανωτικές διασφαλίσεις.

Διατηρείται από δεοντολογική άποψη μια υποχρεωτική προσέγγιση για την πραγματοποίηση χρήσης ρήτρας εξαίρεσης της επιστημονικής έρευνας του ΓΚΠΔ με εξεταζόμενη περίοδο τη διάρκεια των χρόνων της πανδημίας COVID-19. Σκοπός του παραπάνω είναι η στήριξη των παγκόσμιων ερευνητικών προσπαθειών με βάση τις συνεργασίες που λαμβάνουν χώρα στον τομέα της υγείας.

Όμως, παρόλο που η διάταξη βρίσκεται σε ισχύ, τόσο οι ερευνητές όσο και τα ερευνητικά ιδρύματα στην Ευρώπη εμφανίζονται ως απρόθυμα να κάνουν χρήση, πολύ πιθανόν εξαιτίας του φόβου σχετικά με τις δυσκολίες που προκύπτουν λόγω του φόβου οι οποίες προκαλούνται κυρίως από τους εθνικούς τους φορείς. Για την ακρίβεια, οι κοινοπραξίες με βάση τη χρηματοδότηση τους από το πλαίσιο του τρέχοντος χρηματοδοτικού προγράμματος H2020 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκαναν χρήση κατά μέσο όρο με βάση το πλήθος διαφορετικές νομικές δικαιολογίες και τοποθετήσεις, όπως για παράδειγμα η συγκατάθεση μετά από ενημέρωση, παρά την εξαίρεση από την έρευνα.

Το παραπάνω έχει διαπιστωθεί πως δεν επαρκεί καθώς ο COVID-19 συνθέτει μια πραγματική δοκιμασία και πρόκληση σχετικά με την εφαρμογή του ΓΚΠΔ. Με την ύπαρξη της πανδημίας λαμβάνει χώρα μια σημαντική ηθική περίπτωση, οι χώρες που έχουν πληγεί να κάνουν χρήση των ρυθμιστικών περιθωρίων τα οποία παρέχονται από τον ΓΚΠΔ με στόχο να μπορούν να χρησιμοποιούν δεδομένων υγείας για να εξυπηρετούν τις έρευνες που διεξάγονται και παράλληλα να συνδράμουν στην στήριξη των οργανισμών υγειονομικής περίθαλψης με τους ερευνητές να έχουν τη δυνατότητα να επικαλούνται την εξαίρεση σχετικά με τη χρήση των

δεδομένων αυτών με κύριο κίνητρό τους την εξυπηρέτηση της έρευνας υπό το πρίσμα μιας που πλήγει όλο το κόσμο.

Η πρόσφατη έρευνα όπως αυτή πραγματοποιήθηκε με δείγμα κάποιες ευρωπαϊκές χώρες καταδεικνύει ότι αρκετοί άνθρωποι δύναται να αποδεχθούν τη δευτερογενή χρήση των δεδομένων τους για τη συμμετοχή αυτών σε έρευνα σε σχέση με την υγεία υπό το πρίσμα της ερευνητικής εξαίρεσης, με σκοπό φιλοκοινωνικούς στόχους όπως η αλληλεγγύη. Άλλωστε, η αλληλεγγύη συντελεί ευρωπαϊκή αξία και αποτελεί έναν τρόπο ο οποίος οδηγεί σε παραδειγματισμό με τη χρήση του κανονιστικού πλαισίου του ΓΚΠΔ, ενώ εξασφαλίζεται ότι δεν εμποδίζει αλλά στην πραγματικότητα προάγει την αλληλεγγύη κατά τη διάρκεια των χρόνων της πανδημίας COVID-19.

4.2.2. Το δίκαιο των ΗΠΑ

Παρόλο που δεν υφίσταται και δεν εφαρμόζεται συνολικός νόμος σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε ό,τι αφορά το ομοσπονδιακό επίπεδο στις ΗΠΑ, αριθμούνται αρκετοί τόσο ομοσπονδιακού χαρακτήρα όσο και πολιτειακοί νόμοι που συνδράμουν στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και σε συγκεκριμένους τύπους προσωπικών πληροφοριών κατά εξαταζόμενη πάντα περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψιν την τομεακή προσέγγιση σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής όπως η αυτή ορίζεται στο πλαίσιο του νομικού συστήματος που τηρείται στις ΗΠΑ, δύναται να σημειωθεί πως θα ήταν χρήσιμο να διερευνηθούν και να εμπλουτιστούν οι προστασίες που εφαρμόζονται υπό την κάλυψη της αμερικανικής νομοθεσίας για ορισμένους τύπους δεδομένων που σχετίζονται με την παρούσα εργασία, και συγκεκριμένα για τις προστατευόμενες πληροφορίες υγείας, τα δεδομένα απασχόλησης και τα δεδομένα θέσης όπως αυτά παρουσιάζονται στη συνέχεια:

- **Δεδομένα υγείας:** Με την εφαρμογή του κανόνα περί απορρήτου του νόμου περί φορητότητας και λογοδοσίας της ασφάλισης υγείας διαφυλάσσεται το απόρρητο των πληροφοριών υγείας κάποιου που ασθενεί. Ωστόσο η προστασία του, δεν είναι απολύτως βέβαιο ότι θα εξασφαλιστεί. Για την ακρίβεια τον Φεβρουάριο του 2020, το Υπουργείο Υγείας και Ανθρωπίνων Υπηρεσιών των ΗΠΑ έθεσε στη δημοσιότητα την περιγραφής ενός δελτίου με περιεχόμενο τις συνθήκες και τους λόγους αποκάλυψης των πληροφοριών υγείας, μεταξύ άλλων για τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της πρόληψης όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι και πληρούνται συνθήκες άμεσης απειλής. Το παραπάνω Δελτίο διευκρινίζει ότι το πλήθος των γνωστοποιήσεων πληροφοριών πρέπει αυστηρά να αριθμεί τις κατ' ελάχιστό απαραίτητες για την επίτευξη του σκοπού. Αυτή η καθοδήγηση ευθυγραμμίζεται σαφώς με την εξαίρεση του ΓΚΠΔ για την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων

όταν είναι απαραίτητη για την προστασία από σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας.

- **Δεδομένα απασχόλησης:** Η Επιτροπή Ίσων Ευκαιριών Απασχόλησης των ΗΠΑ διατηρεί προς διάθεση κάποιες πληροφορίες στον ιστότοπο της που συσχετίζονται με τον κορονοϊό οι οποίες παραπέμπουν στις κατευθυντήριες γραμμές του CDC ²⁰, οι παραπάνω οδηγίες που κρατούνται στο αρχείο χρονολογούνται από το 2009 και κύριο περιεχόμενο τους αποτελεί ο σχεδιασμός της πανδημίας σχετικά με τη γρίπη. Συνεπώς προκύπτει ως σημαντική ανάγκη οι παραπάνω συστάσεις να τροποποιηθούν με την έκταση της διάδοσης του ιού.

Ανά τον κόσμο υπάρχουν πλήθος νόμων που θα υπήρχε η δυνατότητα να συμβάλουν στον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται η παρακολούθηση των προσωπικών δεδομένων τα οποία διαμοιράζονται εντός και εκτός συνόρων της εκάστοτε εξεταζόμενης χώρας με γνώμονα την αντιμετώπιση της πανδημίας που επέφερε ο COVID-19. Όπως οι περισσότεροι γνωρίζουν δεν πρόκειται για την πρώτη παγκόσμια υγειονομική κρίση εξαιτίας της οποίας ανακύπτουν αυτά τα ζητήματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής, αλλά αποτελεί την πιο σημαντική σε σχέση με τη χρονική διάρκεια ύπαρξης και ισχύς του ΓΚΠΔ.

Η κατανόηση των απαιτήσεων αυτών των νόμων σε τέτοιες καταστάσεις καθώς και η εφαρμογή τους θα είναι κρίσιμη τόσο κατά τη διάρκεια της διαχείρισης του COVID-19 όσο και ενώ οι αρχές θα κάνουν απολογισμό τους επόμενους μήνες και χρόνια.

4.3. Ποια είναι η σημασία του COVID-19 για την προστασία δεδομένων βάσει του GDPR, επισκόπηση με την κατ' εκτίμηση αναφορά συγκεκριμένων άρθρων του κανονισμού;

Η προστασία δεδομένων κατά την εποχή του κορονοϊού αξιολογείται ως μια δύσκολη υπόθεση. Παρόλο που τα δεδομένα υγείας χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερος ευαίσθητα σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων καθώς δεν είναι λίγες οι φορές που απαιτούν ρητή συναίνεση, ωστόσο γίνεται αναφορά σε ρήτρες κατά την έκταση των άρθρων 6, 9 και το 17 με βάση την οποία επιτρέπεται η επεξεργασία προσωπικών πληροφοριών χωρίς να απαιτείται συναίνεση, στην περίπτωση που κρίνεται ως απαραίτητο καθώς είναι θέμα προστασίας από σοβαρές διασταυρούμενες συνοριακές απειλές για την υγεία (Schiff , 2020).

---

²⁰ Centers for Disease Control and Prevention

4.3.1. Άρθρο 6 - Επεξεργασία χωρίς συγκατάθεση

Στο άρθρο 6 του GDPR προβλέπεται ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία πραγματοποιείται χωρίς συγκατάθεση κρίνεται νόμιμη στις περιπτώσεις που είναι απαραίτητη λόγω συμμόρφωσης με νομική υποχρέωση στην οποία υπόκειται ο Υπεύθυνος επεξεργασίας. Το παραπάνω πραγματοποιείται με σκοπό την επίτευξη προστασία ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου ή για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον Υπεύθυνο επεξεργασίας. Συγκεκριμένα ορισμένες εκ των διατάξεων του άρθρου 6 μπορεί να σχετίζονται με τους σκοπούς κρίσεων δημόσιας υγείας, με τη σημείωση ότι κάποιος εξ αυτών των τρόπων επεξεργασίας δύναται να εξυπηρετούν τόσο σημαντικούς σκοπούς συμφέροντος δημόσιου χαρακτήρα όσο και ότι τα κύρια συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων, όπως χαρακτηριστικά αναφέρονται περιπτώσεις όπου η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κρίνεται απαραίτητη για ανθρωπιστικούς σκοπούς, μεταξύ άλλων για την παρακολούθηση επιδημιών και την εξάλυσή τους ή σε καταστάσεις ανθρωπιστικής έκτακτης ανάγκης, ιδίως σε καταστάσεις φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.

Όπως ορίζει η αιτιολογική σκέψη 46²¹, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να κρίνεται ως νόμιμη όταν αξιολογείται ότι είναι απαραίτητη σε περιπτώσεις όπου η προστασία συμφέροντος που είναι ουσιώδες για τη ζωή του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου. Με την αιτιολογική σκέψη 46 υποδηλώνεται ότι η εξαίρεση του "ζωτικού συμφέροντος" θα πρέπει να έχει πολύ συγκεκριμένη ερμηνεία, δηλώνοντας ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με βάση "το ζωτικό συμφέρον" άλλου φυσικού προσώπου "θα πρέπει κατ' αρχήν να πραγματοποιείται μόνο όταν η επεξεργασία δεν μπορεί να βασιστεί προδήλως σε άλλη νομική βάση".

Σε αυτό το σημείο αναφέρεται ότι το άρθρο 6 επιβάλλει ορισμένους περιορισμούς στις εξαιρέσεις που ακολουθούν, θέτοντας ως βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα την εξαίρεση του δημόσιου συμφέροντος ή τη συμμόρφωση με νομική υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας. Αποτελεί νόμο της ΕΕ ή κράτους μέλους ότι ο νόμος αυτός "ανταποκρίνεται σε στόχο δημόσιου συμφέροντος και είναι ανάλογος προς τον επιδιωκόμενο νόμιμο σκοπό". Σε κάθε περίπτωση τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να θεσπίσουν ειδικότερες διατάξεις σχετικά με την επεξεργασία για τη συμμόρφωση με νομική υποχρέωση ή

---

²¹ Αιτιολογική σκέψη αποτελεί ένα κείμενο με το οποίο αιτιολογούνται οι διατάξεις μιας πράξης, καθώς με τον τρόπο αυτό αποφεύγονται η κανονιστική γλώσσα και η πολιτική επιχειρηματολογία.

για την εκτέλεση καθήκοντος προς το δημόσιο συμφέρον, για να διασφαλιστεί μεταξύ άλλων ότι η εν λόγω επεξεργασία είναι νόμιμη και δίκαιη.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται και η αιτιολογική σκέψη 45, η οποία περιγράφει διαφορετικούς τρόπους με τη χρήση των οποίων παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να προσεγγίσουν τα ζητήματα αυτά, ενώ παράλληλα σημειώνεται ότι η επεξεργασία στα όρια αυτής της εξαίρεσης δημοσίου συμφέροντος θα μπορούσε να διενεργείται από δημόσιες αρχές ή από ιδιώτες.

Συνοπτικά στο άρθρο 6 του κώδικα του GDPR η ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα υποβάλλονται σε καθεστώς επεξεργασίας κατά τέτοιο τρόπο ώστε διασφαλίζεται η κατάλληλη ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένης “της προστασίας από μη εξουσιοδοτημένη ή παράνομη επεξεργασία και από τυχαία απώλεια, καταστροφή ή ζημία, χρησιμοποιώντας κατάλληλα τεχνικά ή οργανωτικά μέτρα”.

4.3.2. Άρθρο 9 - Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Το άρθρο 9 παράγραφος 1 του GDPR περιέχει γενική απαγόρευση για την επεξεργασία²² ειδικών κατηγοριών δεδομένων, δηλαδή δεδομένων που ο νομοθέτης έκρινε ως ιδιαίτερα ευαίσθητα για διάφορους λόγους. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ, η εν λόγω γενική απαγόρευση εξαιρείται όταν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, εδώ εμπίπτει η σημασία του άρθρου σε ότι αφορά τον COVID 19.

Το άρθρο 9 του GDPR, το οποίο ορίζει την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (συμπεριλαμβανομένων των βιομετρικών δεδομένων και των δεδομένων υγείας) ως απαγορευμένη χωρίς να πληρείται η ρητή συγκατάθεση, διατηρεί όμως και παρόμοιες εξαιρέσεις, εκ των οποίων αναφέρεται ότι όταν η επεξεργασία είναι απαραίτητη συντρέχουν τα παρακάτω (ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, 2016):

- "για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου, όταν το υποκείμενο των δεδομένων είναι σωματικά ή νομικά ανίκανο να δώσει τη συγκατάθεσή του"
- "για λόγους ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος"
- "για σκοπούς προληπτικής ή επαγγελματικής ιατρικής, ιατρικής διάγνωσης ή την παροχή υγειονομικής ή κοινωνικής φροντίδας ή θεραπείας" και τέλος
- "για λόγους δημοσίου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας, όπως η προστασία από σοβαρές διασυννοριακές απειλές για την υγεία".

²² Στις περιπτώσεις που η επεξεργασία είναι βασισμένη σε συγκατάθεση, ο ορισμένος υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να μπορεί να αποδείξει ότι υπάρχει η συναίνεση του υποκείμενου των δεδομένων σε ότι αφορά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων προσωπικού.

Στις αιτιολογικές σκέψεις 51 έως και 54 υπάρχει η δυνατότητα εύρεσης περισσότερων πληροφοριών σχετικά με τις παραπάνω διατάξεις. Για την ακρίβεια στην αιτιολογική σκέψη 51 διαπιστώνεται και περιγράφεται ότι “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν θα πρέπει να υποβάλλονται σε επεξεργασία, εκτός εάν η επεξεργασία επιτρέπεται σε ειδικές περιπτώσεις που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, στην 52 αναφέρεται η ανάγκη για επεξεργασία κάποιων ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σχετικά με “την πρόληψη ή τον έλεγχο των μεταδοτικών ασθενειών και άλλων σοβαρών απειλών για την υγεία”. Η αιτιολογική σκέψη 53 δίνει έμφαση στο γεγονός ότι τα δεδομένα αυτά θα πρέπει να τίθενται σε επεξεργασία για σκοπούς που σχετίζονται με την υγεία “μόνο όταν είναι απαραίτητο για την επίτευξη των σκοπών αυτών προς όφελος των φυσικών προσώπων και της κοινωνίας στο σύνολό της”, με το δίκαιο της ΕΕ ή των κρατών μελών να προβλέπει “ειδικά και κατάλληλα μέτρα” για την προστασία των δεδομένων. Η αιτιολογική σκέψη 54 αναφέρεται στην επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα χωρίς συγκατάθεση μπορεί να είναι απαραίτητη για λόγους δημόσιας υγείας, όμως γίνεται σαφές ότι η επεξεργασία αυτή καλό είναι να μη φέρει ως αποτέλεσμα την επεξεργασία των δεδομένων για άλλους σκοπούς από τρίτους, νοώντας τους εργοδότες ή τις ασφαλιστικές εταιρείες.

4.3.3. Άρθρο 17 - Δικαίωμα διαγραφής

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 17 όπως αυτές αφορούν το δικαίωμα διαγραφής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν έχουν εφαρμογή στο βαθμό που η επεξεργασία κρίνεται απαραίτητη όπως αναγράφεται στο άρθρο “για λόγους δημοσίου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας”.

Οι παραπάνω διατάξεις διευκρινίζουν ότι οι συντάκτες του ΓΚΠΔ προέβλεψαν την κατάσταση που εκτυλίσσεται τώρα, καθώς οι αρχές παλεύουν με τον καλύτερο τρόπο για τη διασφάλιση της υγείας, της ευημερίας και των προσωπικών δεδομένων των ατόμων σε ολόκληρη την ΕΕ και σε όλο τον κόσμο.

4.4. Τα μέτρα που έλαβαν οι επιχειρήσεις λόγω του Covid-19.

Ευτυχώς, η σημερινή κατάσταση της τεχνολογίας επέτρεψε στις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν γρήγορα συνθήκες απομακρυσμένης εργασίας και να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους από απόσταση, γεγονός που συνέβαλε στη μείωση και τον περιορισμό της αναστάτωσης που προκάλεσε το Covid-19. Είτε μέσω της χρήσης δυνατοτήτων τηλεργασίας, είτε μέσω της δημιουργίας Εικονικών Ιδιωτικών Δικτύων, είτε μέσω της απομακρυσμένης πρόσβασης στην πληροφορική μέσω των διακομιστών cloud, ορισμένες

επιχειρήσεις κατάφεραν να διατηρήσουν μια επίφαση κανονικότητας και επιχειρησιακής συνέχειας σε αυτούς τους ανησυχητικούς και αβέβαιους καιρούς.

Ωστόσο, με αυτήν τη στροφή προς την εξ αποστάσεως εργασία, ένα ζήτημα που έχει έρθει στο προσκήνιο αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι εργοδότες μπορούν να διασφαλίσουν ότι τα επίπεδα παραγωγικότητας των εργαζομένων παραμένουν στο ίδιο επίπεδο ενώ εργάζονται απομακρυσμένα (από το σπίτι). Όπως είναι κατανοητό, οι εργοδότες έχουν συμφέρον να διασφαλίσουν ότι οι υπάλληλοί τους θα συνεχίσουν να εργάζονται "κανονικά", ακόμη και αν δεν βρίσκονται επί του παρόντος υπό τον έλεγχο ενός περιβάλλοντος γραφείου. Από την άποψη αυτή, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι οι εξελίξεις των συστημάτων ΤΠ έχουν παράσχει στους σημερινούς εργοδότες ένα ευρύ φάσμα δυνατοτήτων παρακολούθησης που τους έχει επιτρέψει να συλλέγουν και να επεξεργάζονται σημαντικό όγκο πληροφοριών που αφορούν τη χρήση και τις δραστηριότητες των υπολογιστών των υπαλλήλων τους. Είναι πλέον δυνατή η παρακολούθηση της χρήσης VPN, η καταγραφή των πληκτρολογήσεων, η καταγραφή μιας λίστας ιστοτόπων που επισκέπτονται, η εξ αποστάσεως λήψη στιγμιότυπων οθόνης μιας συγκεκριμένης οθόνης υπολογιστή και, σε ακραίες περιπτώσεις, ακόμη και η ενεργοποίηση webcams και η συλλογή υλικού κ.ο.κ. Δεδομένης της τρέχουσας κατάστασης, όλα αυτά είναι μέτρα που ένας εργοδότης θα μπορούσε να είναι διατεθειμένος να εφαρμόσει για να διασφαλίσει ότι το εργατικό δυναμικό του θα συνεχίσει να εκπληρώνει τα εργασιακά του καθήκοντα.

Ωστόσο, στη βιασύνη του να αναζητήσει αποτελεσματικές λύσεις κατά τη διάρκεια αυτών των μάλλον πρωτοφανών μέτρων, ο εργοδότης πρέπει ωστόσο να διασφαλίσει ότι αυτό δεν θα γίνει εις βάρος της προστασίας των δικαιωμάτων που παρέχει ο νόμος στον εργαζόμενο, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμων δικαιωμάτων του στην προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής.

Από την άποψη αυτή, ένα σχετικό ερώτημα που θα ήταν χρήσιμο να εξεταστεί είναι κατά πόσον, σε αυτούς τους εξαιρετικά δύσκολους καιρούς, τα μέτρα παρακολούθησης που λαμβάνουν οι εργοδότες είναι δικαιολογημένα και, εάν ναι, κατά πόσον μπορούν να εφαρμοστούν με τρόπο που να είναι σύμφωνος με τον GDPR. Ουσιαστικά, κύριο στόχο του GDPR αποτελεί η διασφάλιση ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται με νόμιμο, δίκαιο και με διαφανή τρόπο. Στην πραγματικότητα, ο GDPR επιδιώκει να προστατεύσει τη χρήση (δηλαδή την επεξεργασία) των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενός ατόμου, ανεξάρτητα από το αν αυτά συλλέγονται ή λαμβάνονται στο πλαίσιο της προσωπικής ή εργασιακής ιδιότητας του εν λόγω ατόμου. Επιπλέον, η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενός ατόμου πρέπει επίσης κατ' αναλογία να εξυπηρετεί

τους σκοπούς για τους οποίους έχουν συλλεχθεί. Υπό αυτή την έννοια αυτή, ο ΓΚΠΔ απαγορεύει τη συλλογή ή χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που είναι είτε υπερβολικά είτε άλλως άσχετα προς την εξυπηρέτηση των βασικών του στόχων όπως αυτοί αναφέρονται παραπάνω. Σχετικά με την αντιμετώπιση της απειλής του κορονοϊού, οι εταιρείες πρέπει να επιλέγουν διαδικασίες που ελαχιστοποιούν τόσο τον κίνδυνο μόλυνσης όσο και τη μη συμμόρφωση με την προστασία της ιδιωτικής ζωής.

Μια εταιρεία για παράδειγμα, μπορεί αναπόφευκτα να λάβει πληροφορίες σχετικά με έναν εργαζόμενο που ενδέχεται να προσβληθεί από τον κοροναϊό εάν ένας εργαζόμενος ή ένα μέλος της οικογένειάς του ταξίδεψε σε μια περιοχή με επιβεβαιωμένα κρούσματα.

Επιπλέον, μπορεί να είναι απαραίτητη μια ορισμένη συλλογή δεδομένων, όπως η συστηματική συλλογή δεδομένων (π.χ. μέσω ερωτηματολογίων στο χώρο εργασίας ή η υποχρέωση των εργαζομένων να αναφέρουν επικείμενα ταξίδια τους) για τον εντοπισμό των κινδύνων που αφορούν ειδικά τον οργανισμό. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί επίσης να αφορούν την ιδιωτική ζωή ενός εργαζομένου: αν έχει πάει πρόσφατα διακοπές σε πληγείσα περιοχή ή αν έχει έρθει σε επαφή με δυνητικά μολυσμένα άτομα με συγκεκριμένες συνθήκες υγείας (π.χ. πυρετός ή άλλα συμπτώματα που σχετίζονται με τη μόλυνση από τον κοροναϊό), τα οποία αποτελούν δεδομένα υγείας που σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ μια εταιρεία μπορεί να επεξεργάζεται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις. Σύμφωνα με τα παραπάνω εγείρεται το παρακάτω ερώτημα: «Με βάση ποιες ειδικές περιπτώσεις ή με λίγα λόγια πώς μπορεί ένας εργοδότης να συλλέξει δεδομένα σχετικά με τον κοροναϊό που συμμορφώνονται με τον ΓΚΠΔ;» όπως αυτό θα απαντηθεί στις παρακάτω υποενότητες.

4.4.1. Νόμιμη συλλογή δεδομένων σχετικά με τον κοροναϊό

Οι εργαζόμενοι πρέπει πάντα να αξιολογούν κατά πόσον η συλλογή δεδομένων είναι αναγκαία και νόμιμη. Στην περίπτωση των δεδομένων υγείας υπάρχει δυνατότητα να εντοπίζεται παράλληλη ισχύ του άρθρου 6 και το άρθρο 9 του GDPR. Για την ακρίβεια το άρθρο 6 προβλέπει νομική υποχρέωση για τη διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας στο χώρο εργασίας και την πρόληψη της μόλυνσης ή για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων των ατόμων. Ενώ το άρθρο 9 προβλέπει την εκτέλεση των εργασιακών υποχρεώσεων, τη χρήση προληπτικής ή επαγγελματικής ιατρικής, την αξιολόγηση της εργασιακής ικανότητας των εργαζομένων και την προστασία από σοβαρές διασυννοριακές απειλές για την υγεία σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία.

Σε κάποιες περιστάσεις που σχετίζονται με ένα άτομο μπορεί επίσης να αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Στη περίπτωση που κάποιος βρίσκεται σε «αυτοκάθαρση» ή φοράει προστατευτική μάσκα, οι συνάδελφοι μπορεί να υποθέσουν ότι έχει προβλήματα υγείας. Ως εκ

τούτου, οι εργοδότες πρέπει να δημιουργήσουν μια κατάλληλη γραμμή αναφοράς για να χειρίζονται τις ανησυχίες των εργαζομένων και τις καταγγελίες για παρενόχληση. Είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι οι αναφορές σχετικά με τους εργαζόμενους δηλαδή η διατύπωση υποψίας ότι κάποιος μπορεί να έχει μολυνθεί ή να έχει παραβιάσει τις πρακτικές πρόληψης να μην οδηγούν σε εκφοβισμό ή διακρίσεις.

Οι εταιρείες θα πρέπει ακόμη να εξετάσουν πόσο καιρό θα αποθηκεύσουν τυχόν πρόσθετα δεδομένα που συλλέγουν, ποιος έχει πρόσβαση σε αυτά τα δεδομένα και πόσο καιρό θα διατηρηθούν στα αρχεία που διαθέτουν και τέλος η πρόσβαση συγκεκριμένων ατόμων σε αυτά.

Είναι επίσης απίθανο οι εταιρείες τεχνολογίας διαφημίσεων να έχουν αιτία να συλλέξουν δεδομένα που σχετίζονται με τον COVID-19 ή ότι θα ήταν χρήσιμο για την καταπολέμηση της νόσου.

4.4.2. Η ανάθεση σε εξωτερικούς συνεργάτες των υγειονομικών ελέγχων των εργαζομένων.

Ακόμη και σε περίπτωση απουσίας συμπτωμάτων μετά από ταξίδι σε συγκεκριμένη χώρα, μόνο ένας γιατρός επιτρέπεται να εξετάσει έναν εργαζόμενο και να κοινοποιήσει τα απαραίτητα ιατρικά δεδομένα στον εργοδότη σύμφωνα με τους ισχύοντες επαγγελματικούς ιατρικούς κανόνες. Σε ακραίες περιπτώσεις (π.χ. όταν το πρόγραμμα του γιατρού είναι γεμάτο), οι εργοδότες μπορούν να αποφασίσουν ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να πραγματοποιούν οι ίδιοι ή μέσω επαγγελματικών παρόχων υπηρεσιών τις καθημερινές εξετάσεις θερμοκρασίας. Οι εξετάσεις αυτές, ωστόσο, πρέπει να διεξάγονται πάντοτε σύμφωνα με τους κανόνες για την επιτρεπόμενη επεξεργασία δεδομένων και τη διαβίβαση δεδομένων.

4.4.3. Η καταγραφή των συνεπειών που φέρουν τα προληπτικά μέτρα.

Για την προστασία από ενδεχόμενες αξιώσεις, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να καταγράφουν εάν οι εργαζόμενοι έχουν αποδεχθεί τις ισχύουσες οδηγίες για την υγεία και εάν ένας υπάλληλος αρνήθηκε αδικαιολόγητα να εκπληρώσει τα καθήκοντά του θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στις πληροφορίες που καταγράφονται.

Οι Υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων πρέπει να ακολουθούν όσο πιο πιστά το GDPR και μόνο όταν πληρούνται ειδικές έκτακτες περιπτώσεις, όπως εάν παρίσταται κάποια ανάγκη να επαληθευτεί κάποια πληροφορία όπως για παράδειγμα το ιστορικό ταξιδιών κάποιου νοώντας ίσως το τελευταίο προορισμό που επισκέφθηκε, η κατάσταση της υγείας π.χ. με τη διαδικασία ελέγχων θερμοκρασίας ή ακόμη με τη χρήση CCTV με σκοπό την παρακολούθηση του αν ο εκάστοτε εργαζόμενος ακολουθεί τους κανόνες που αφορούν τόσο την υγεία όσο και την

ασφάλεια, χαρακτηριστικά αναφέρονται περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται η απαγόρευση χειραψίας. Οι εταιρείες θα πρέπει επίσης να γνωρίζουν ότι τα μέτρα αυτά θα τηρούν χρονοδιάγραμμα λήξης ότι αφορά την εφαρμογή τους, εκτός εάν επιβάλλονται από την εκάστοτε αρμόδια κυβερνητική υγειονομική αρχή ή προτείνονται από κάποιο άλλο τοπικό αρμόδιο φορέα.

Σε αρκετές περιπτώσεις, οι οργανισμοί θα πρέπει να μπαίνουν σε διαδικασίες διενέργειας αξιολόγησης του κινδύνου ώστε να έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν τις νομικές επιπτώσεις οποιωνδήποτε προστατευτικών μέτρων και αντίστοιχα να ενημερώνουν τους εργαζομένους για τα μέτρα που λαμβάνονται μέσω της συνεχούς ενημέρωσης για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και εξατομικευμένων ανακοινώσεων.

Οι κανόνες που αφορούν την απομακρυσμένη εργασία καθώς και τα σχέδια επιχειρησιακής συνέχειας πρέπει να αντικατοπτρίζουν αυτά τα ειδικά καθήκοντα. Οι εργοδότες μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο σύνταξης ειδικού κώδικα δεοντολογίας για τη συζήτηση της κατάστασης της υγείας των μελών του προσωπικού ή ατόμων εκτός της εταιρείας που συνδέονται όμως με αυτήν. Εν ολίγοις, οι υπεύθυνοι προστασίας δεδομένων πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν ερωτήσεις που σχετίζονται με τον κορονοϊό.

4.5. Τα Μέτρα που έλαβα οι κυβερνητικοί φορείς.

Η αλήθεια είναι πως η πανδημία της νόσου του κοροναϊού 2019 (COVID-19) που έχει προκληθεί από τον νέο κορονοϊό (SARS-CoV-2) αποτελεί μια πρόκληση για τις κυβερνήσεις, τους φορείς οργανισμούς δημόσιας υγείας παγκοσμίως.

Σε ότι αφορά τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας επιδιώκεται ο περιορισμός και ο έλεγχος της πανδημίας ενώ παράλληλα πραγματοποιείται προσπάθεια εξισορρόπησης του κοινωνικού οικονομικού κόστους.

4.5.1. Η χρήση δεδομένων κινητών τηλεφώνων για την ενημέρωση της ανάλυσης της επιδημιολογίας της πανδημίας COVID-19.

Ο στρατηγικό έλεγχος που έχει εφαρμοστεί έως σήμερα περιλαμβάνει κυρίως μη φαρμακευτικές παρεμβάσεις NPIs, οι οποίες έχουν συμβάλει στην επιβράδυνση της επιδημίας σε διάφορα περιβάλλοντα. Το πλήθος των NPI²³ διατηρούν ως βάση τη μείωση της επαφής μεταξύ μολυσμένων και ευπαθών ατόμων με τη χρήση της απόστασης, συμπεριλαμβανομένων περιορισμών στις ομαδικές συγκεντρώσεις κοινωνικού ενδιαφέροντος, κλεισίματος σχολείων και επιχειρήσεων, παραγγελιών ή lockdown για στέγαση ή διαμονή στο σπίτι, ταξιδιωτικούς περιορισμούς, ανίχνευσης επαφών και εφαρμογή διαδικασιών απομόνωσης.

---

²³ National Provider Identifier

Οι παραπάνω παρεμβάσεις μπορούν να χαρακτηριστούν ως αποτελεσματικές καθώς δημιουργούν σημαντικές αλλαγές στην ανθρώπινη συμπεριφορά περιορίζοντας τις επαφές στενού τύπου όπως και τους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η εύκολη μετάδοση της νόσου, ωστόσο επισημαίνεται ότι η διατήρηση τους εμπεριέχει δείκτη δυσκολίας σημαντικό. Η διαδικασία ποσοτικοποίησης των παραπάνω προτύπων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των NPI, ιδιαίτερα στις χωρικές, χρονικές και πληθυσμιακές κλίμακες που είναι απαραίτητες για την πλήρη ενημέρωση της ανταπόκρισης στη δημόσια υγεία, είναι μια σημαντική πρόκληση για αυτήν την αντιμετώπιση της πανδημίας.

Ως αποτέλεσμα της ταχείας εξάπλωσης του ιού και των επιπτώσεων που επέφερε η πανδημία COVID-19, διαπιστώνεται υψηλό ενδιαφέρον σχετικά με την ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων αλλά και εργαλείων σχετικά με τους τρόπους ενημέρωσης και ανταπόκρισης της δημόσιας υγείας μέσω των ψηφιακών δεδομένων, σε αυτά περιλαμβάνονται και τα δεδομένα κινητής τηλεφωνίας τα οποία συλλέγονται με την εφαρμογή δυο τρόπων παθητικά μέσω εταιρειών κινητής τηλεφωνίας και ενεργά μέσω εφαρμογών που αναπτύχθηκαν πρόσφατα.

Τα δεδομένα κινητών τηλεφώνων συγκαταλέγονται σε μια από τις χαρακτηριζόμενες ως καλύτερες πηγές πληροφοριών σχετικά με τις εξεταζόμενες συμπεριφορές πληθυσμού μεγάλης κλίμακας.

Σε ότι αφορά την ανάλυση της κινητικότητας, καθώς και την ομαδοποίηση των κοινωνικών επαφών με ποσοτικό τρόπο, την παρακολούθηση συμπτωμάτων, την τοπογραφία και τις εφαρμογές ανίχνευσης επαφών έχουν προταθεί και πραγματοποιείται χρήση αυτών ώστε να πραγματοποιείται ενημέρωση για την ανταπόκριση στον COVID-19.

Στις παραπάνω εφαρμογές όπως αυτές περιγράφονται και καταγράφονται, οι μετρήσεις που αναπτύχθηκαν για την ανάλυση αυτών των δεδομένων καθώς και οι προτεινόμενες βέλτιστες πρακτικές, οι οποίες εξετάστηκαν από μια διεπιστημονική ομάδα εμπειρογνομόνων. Με στόχο την αξιοποίηση αυτών των ενεργειών, κρίνεται υπό διερεύνηση η δυνατότητα εφαρμογής των δεδομένων κινητών τηλεφώνων για την απόκριση στη δημόσια υγεία, με γνώμονα τις κοινές εφαρμογές δεδομένων κινητών τηλεφώνων που σχετίζονται με την απόκριση σε εστίες μόλυνσης. Τα ποικίλα είδη των συμπεριφορών που καταγράφονται σε αυτά τα δεδομένα, τις προτεινόμενες εφαρμογές, την εγκυρότητα αυτών των δεδομένων για την ανταπόκριση στη δημόσια υγεία και την επιδημιολογική έρευνα, συμπεριλαμβανομένων των πηγών και των επιπτώσεων της μεροληψίας επιλογής και πιθανές ανησυχίες και βέλτιστες πρακτικές για την άμεση ενσωμάτωση αυτών των δεδομένων με την ανταπόκριση στη δημόσια υγεία (Grantz, et al., 2020).

4.6. Η συμβολή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο της "παρακολούθησης της χρήσης των εργαζομένων", το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων "ΕΔΑΔ" έχει επισημάνει επί του σημείου αυτού την υπόθεση *Bărbulescu* κατά Ρουμανίας, όπου έκρινε ότι " η έννοια της ιδιωτικής ζωής είναι μια ευρεία έννοια". Η παραπάνω έννοια περιλαμβάνει, για παράδειγμα, το δικαίωμα στη δημιουργία και ανάπτυξη σχέσεων με άλλους ανθρώπους, καθώς και το δικαίωμα στην ταυτότητα και την προσωπική ανάπτυξη". Στη βάση αυτή, το ΕΔΑΔ έκρινε ότι οι τηλεφωνικές κλήσεις που πραγματοποιούνται από υπάλληλο από επαγγελματικούς χώρους καλύπτονται εκ πρώτης όψεως από τις έννοιες "ιδιωτική ζωή" και "αλληλογραφία" για τους σκοπούς του άρθρου 8. Το Δικαστήριο έκρινε περαιτέρω ότι τα ηλεκτρονικά μηνύματα που αποστέλλονται από την εργασία θα πρέπει να προστατεύονται ομοίως βάσει του άρθρου 8, όπως και οι πληροφορίες που λαμβάνονται από την παρακολούθηση της προσωπικής χρήσης του διαδικτύου.

Επομένως, σε επίπεδο ΕΔΑΔ, υπάρχει σαφής δικαστική αναγνώριση ότι οι έννοιες του "σεβασμού της ιδιωτικής ζωής" και του "απορρήτου της αλληλογραφίας" επεκτείνονται εξίσου και στον χώρο εργασίας. Αν και δεν αναλύεται στην εν λόγω απόφαση, ο όρος "χώρος εργασίας" μπορεί επίσης να ερμηνευθεί ως μια μάλλον ρευστή έννοια, η οποία εφαρμόζεται τόσο στους συνήθεις χώρους γραφείων όσο και σε ένα απομακρυσμένο περιβάλλον εργασίας. Ομοίως, στον απόηχο της έκδοσης του GDPR, η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία δεδομένων που έχει πλέον αντικατασταθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε επίσης κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν οι εργαζόμενοι εργάζονται εξ αποστάσεως, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η ταχεία υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής στον χώρο εργασίας και οι δυνατότητες παρακολούθησης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Στην εν λόγω γνμδ, η ίδια ομάδα για την προστασία των δεδομένων ορίζει ουσιαστικά ότι ο εργοδότης μπορεί να συλλέγει δεδομένα σχετικά με έναν εργαζόμενο μέσω παρακολούθησης π.χ. τη χρήση του διαδικτύου μόνο υπό αυστηρές προϋποθέσεις και μόνο για "νόμιμους σκοπούς, με την επεξεργασία να πραγματοποιείται υπό κατάλληλες προϋποθέσεις (π.χ. αναλογική και αναγκαία, για πραγματικό και υπαρκτό συμφέρον, με νόμιμο, σαφή και διαφανή τρόπο), με νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται ή παράγονται μέσω ηλεκτρονικών επικοινωνιών". Η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 έφτασε μάλιστα στο σημείο να προσδιορίσει συγκεκριμένα ορισμένες τεχνολογίες ή μεθόδους παρακολούθησης, όπως "η καταγραφή των πληκτρολογήσεων και των κινήσεων του ποντικιού ενός εργαζομένου", ως δυσανάλογες ή υπερβολικά παρεμβατικές.

Ωστόσο, η εν λόγω καθοδήγηση δεν εκδόθηκε μόνο με γνώμονα την πανδημία, καθώς η σημερινή κατάσταση, όπου ένα ολόκληρο εργατικό δυναμικό έπρεπε να στραφεί στην εξ αποστάσεως εργασία. Ως εκ τούτου, τίθεται το ερώτημα αν υπάρχει δικαιολογημένο περιθώριο επανεξέτασης και απόκλισης από τις εκτιμήσεις του ΕΔΔΑ και/ή της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 ενόψει των έκτακτων περιστάσεων όπου οι περισσότεροι, αν όχι όλοι, οι εργαζόμενοι εργάζονται εξ αποστάσεως. Χωρίς να πραγματοποιηθεί εμβάθυνση σε ζητήματα σχετικά με το αν τα μηχανήματα που χρησιμοποιούνται ανήκουν στον εργοδότη ή αν οι συσκευές που χρησιμοποιούνται είναι προσωπικοί υπολογιστές που ανήκουν στους εργαζομένους, πρέπει να εξετάσουμε το θέμα αυτό και από την πλευρά του εργοδότη, ο οποίος έχει τα δικά του έννομα συμφέροντα να προστατεύσει.

Με γνώμονα το παραπάνω, προκύπτει το ερώτημα αν διατηρεί ο εργοδότης έννομο συμφέρον να παρακολουθεί σημαντικά τη χρήση που κάνουν οι εργαζόμενοι. Θα μπορούσε να κριθεί δικαιολογημένη η παρακολούθηση της χρήσης που γίνεται στο VPN ή η καταγραφή της επισκεψιμότητας των ιστότοπων που κάνει χρήση ένας εργαζόμενος σε αυτές τις συνθήκες που προκύπτουν λόγω πανδημίας, όπου ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να καταβάλει τους μισθούς των εργαζομένων δεχόμενος τη τηλεργασία.

Το επιχείρημα του εργοδότη θα μπορούσε να ήταν ότι κρίνεται απαραίτητο για την ευημερία της επιχείρησης του να διασφαλίσει ότι οι εργαζόμενοι του είναι και παραμένουν το ίδιο παραγωγικοί.

Αρχικά, θα πρέπει να επισημανθεί με δεδομένο ότι υπάρχει το θεμελιώδες δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή που κατοχυρώνεται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο των εργαζομένων που εργάζονται από το χώρο της ιδιωτικής τους κατοικίας, προκύπτει ότι το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή διαμορφώνεται πιο έντονα, καθώς ελλοχεύει μεγαλύτερος κίνδυνος να θιγεί, και μάλιστα ενδεχομένως σε πολύ σοβαρότερο βαθμό, εάν ληφθούν και υιοθετηθούν ορισμένα μέτρα παρακολούθησης. Με βάση το παραπάνω, θα ήταν δόκιμο να σημειωθεί ότι η ομάδα εργασίας σχετικά με το άρθρου 29 η οποία έκρινε ότι η χρήση πακέτων λογισμικού για την παρακολούθηση ή την καταγραφή, για παράδειγμα, των πληκτρολογήσεων ή ακόμη και των κινήσεων του ποντικιού κατά τη διάρκεια της τηλεργασία ενός εργαζομένου είναι δυσανάλογη και θα ήταν δύσκολα εφικτό να δικαιολογηθεί με βάση το έννομο συμφέρον. Επομένως, παρουσιάζεται σημαντική η ανάγκη να επιτευχθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ των εργαζομένου και εργοδότη καθώς:

- 1) Ο εργαζόμενος διατηρεί το δικαίωμα του σχετικά με το απόρρητο των επικοινωνιών του και επομένως ο εργοδότης δεν πρέπει να θίγει αυτό το δικαίωμα και

- 2) Ο εργοδότης έχει δικαιολογημένα την προσδοκία να διασφαλίσει ότι οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν πράγματι τη δυνατότητα της εξ αποστάσεως εργασίας για επαγγελματικά θέματα.

Κατά τη διαδικασία εξισορρόπησης αυτών των συμφερόντων, αναφέρεται ότι οι εργοδότες θα πρέπει να επιδιώκουν να υιοθετούν και να χρησιμοποιούν μόνο τα λιγότερο παρεμβατικά μέτρα που είναι διαθέσιμα. Στην πραγματικότητα, αναμφισβήτητα υπάρχουν διάφορες εναλλακτικές λύσεις, οι οποίες θα μπορούσαν εξίσου αποτελεσματικά να επιτύχουν τους ίδιους στόχους και να ενέχουν σχετικά μειωμένους κινδύνους για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων.

Ο εκάστοτε εξεταζόμενος εργοδότης θα μπορούσε, για παράδειγμα εναλλακτικά, να παρακολουθεί την είσοδο και την έξοδο ενός εργαζομένου από την εφαρμογή VPN της εταιρείας, με αυτόματη έξοδο σε τυχαία χρονικά διαστήματα, ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υπολογιστής δεν έχει συνδεθεί και παραμένει ενεργός. Μια άλλη λύση θα ήταν ο εργοδότης να μπορεί να παρακολουθεί τα συνολικά επίπεδα χρήσης του διαδικτύου, σε αντίθεση με την εξατομικευμένη παρακολούθηση για κάθε εργαζόμενο. Μια άλλη δυνατότητα που εφαρμόζουν οι εταιρείες περιλαμβάνει τη χρήση αναδυόμενων παραθύρων που απαιτούν από τον εργαζόμενο να απαντήσει σε μια απλή ερώτηση προκειμένου να μπορέσει να συνεχίσει να χρησιμοποιεί τον υπολογιστή. Με αυτόν τον τρόπο, ο εργοδότης μπορεί να ειδοποιηθεί και να αντιμετωπιστεί με τον κατάλληλο τρόπο. Έστω ότι εφαρμόζεται ένα από τα παραπάνω παραδείγματα ελέγχου σχετικά με τη παραγωγικότητα της τηλεργασίας σε κάθε περίπτωση, ο εργοδότης πρέπει να είναι ειλικρινής και διαφανής προς τους εργαζομένους του σχετικά με τα μέτρα παρακολούθησης που έχουν εφαρμοστεί, τον τρόπο λειτουργίας τους και τον τρόπο χρήσης τους. Από την άποψη της προστασίας των δεδομένων, η διαφάνεια έχει και συνεχίζει να έχει απόλυτη σημασία.

Στο τέλος της υποενότητας αυτής θα ήταν χρήσιμο να αναφερθεί πως ο Giorgio Agamben χαρακτηρίζει ως «βιοπολιτικό τατουάζ» την επεξεργασία και αξιοποίηση πλήθους πληροφοριών που αφορούν την ιδιωτική και δημόσια σφαίρα των εξεταζόμενων υποκειμένων. Τα διάφορα εργαλεία που έχουν στην ευχέρεια τους οι εταιρίες όσο και οι διάφορες υπηρεσίες του κράτους συνδράμουν η καθεμιά ξεχωριστά στη δημιουργία ενός καθεστώτος αόρατης επιτήρησης που συντηρείται μέσω της συνεχούς ηλεκτρονικής καταγραφής πληροφοριών που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα τα οποία θίγουν πτυχές της δημοσίας και ιδιωτικής ζωής.

Εξυπηρετώντας, τη διατήρηση της ασφάλειας των πολιτών, η διαδικασία της ηλεκτρονικής παρακολούθησης των συμπεριφορών διαμορφώνει ένα καθημερινό φαινόμενο που εξυπηρετεί το σχηματισμό του «βιοπολιτικού τατουάζ» (Παπαθεωδόρου, 2009)

4.7. Πώς δύναται να αποκατασταθεί το απόρρητο των δεδομένων μετά την πανδημία του κορονοϊού;

Η κυβερνητική επιτήρηση σχετικά με την ανάσχεση του COVID-19 έχει ενεργοποιήσει ανησυχίες σχετικά με το απόρρητο πλήθους ευαίσθητων πληροφοριών. Οι εταιρείες που διατηρούν αρχείο ευαίσθητων δεδομένων θα υπόκεινται σε κανονισμούς απορρήτου δεδομένων, όπως του ΓΚΠΔ. Η ευελιξία που παρέχει η τεχνολογία ενίσχυσης της ιδιωτικότητας βοηθά τις εταιρείες που την εφαρμόζουν να χρησιμοποιούν δεδομένα χωρίς να αποκαλύπτουν εμπιστευτικές πληροφορίες.

Καθώς η συντονισμένη ανταλλαγή δεδομένων είναι ένα ουσιαστικό εργαλείο στη μάχη κατά των πανδημικών κρίσεων. Στη προσπάθεια να δημιουργηθούν αποτελεσματικές στρατηγικές και πρωτόκολλα δημόσιας υγείας για τον περιορισμό της εξάπλωσης του COVID-19, χρησιμοποιούνται ήδη μέθοδοι μαζικής συλλογής δεδομένων.

Φυσικά, τα προγράμματα επιτήρησης που έχουν εγκριθεί από την εκάστοτε εξεταζόμενη κυβέρνηση, όσο βοηθητικά κι αν είναι, χρειάζονται διευκρινίσεις για τα παρακάτω ερωτήματα

- 1) Πώς γίνεται η χρήση των ευαίσθητων δεδομένων, ποιοι έχουν άδεια πρόσβασης σε αυτά;
- 2) Διατηρείται δυνατότητα υποκλοπής τους;
- 3) Τηρείται δυνατότητα αξιοποίησης τους από τις ιδιωτικές εταιρείες στο μέλλον;
- 4) Υπάρχει δυνατότητα ελαχιστοποίησης του κίνδυνου παραβίασης της ιδιωτικής ζωής;

Κάθε μέρα με τη φθίνουσα πια πορεία που διαγράφει ο πανδημικός δείκτης τόσο περισσότερο εγείρονται τα παραπάνω ερωτήματα. Καθώς τις περιόδους έξαρσης του ιού η διαδικασία στενής παρακολούθησης των δεδομένων υγείας και τοποθεσίας των τοπικών πληθυσμών μπορεί, στην πραγματικότητα να αποτελούν από τις πιο ουσιαστικές πληροφορίες για μια αποτελεσματική στρατηγική περιορισμού. Για παράδειγμα, δεδομένα σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τη γεωγραφική κατανομή και την κατάσταση της υγείας τόσο των ασθενών που βρίσκονται σε καραντίνα όσο και των ασθενών που έχουν μολυνθεί αποκαλύπτουν κρίσιμες γνώσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα των προληπτικών μέτρων υγείας. Τα προσωπικά μας δεδομένα συλλέγονται, χρησιμοποιούνται και κοινοποιούνται επί του παρόντος με διάφορους τρόπους:

- 1) Τα δεδομένα τοποθεσίας για κινητά παρέχουν στις κυβερνήσεις προηγμένες δυνατότητες παρακολούθησης για να βοηθήσουν τις αρχές να επιβάλουν τις καραντίνες.

- 2) Η τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου που συνδέεται με βιομετρικές βάσεις δεδομένων ενσωματώνεται με ψηφιακά θερμομέτρα για να βοηθήσει στην καταγραφή της ταυτότητας ατόμων με πυρετό.
- 3) Εφαρμογές ανοιχτού κώδικα όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται το Nextstrain χρησιμοποιούν το Gisaid, μια πλατφόρμα για την κοινή χρήση γονιδιωματικών δεδομένων, για να βοηθήσουν τους ερευνητές να παρακολουθούν και να μελετούν την εξέλιξη του κοροναϊού.

Κατά τη διάρκεια μιας επιβεβλημένης κρίσης, πολλές κυβερνήσεις είναι πρόθυμες να παραβλέψουν τις επιπτώσεις της ιδιωτικής ζωής σε μια προσπάθεια να σώσουν ζωές. Ωστόσο, τα ευαίσθητα δεδομένα που συλλέγονται δεν είναι αποκλειστικά για οργανισμούς δημόσιας υγείας και κυβερνήσεις.

Για παράδειγμα στις Ηνωμένες Πολιτείες, η κυβέρνηση συνεργάζεται ανοιχτά με τη Verily, η οποία αποτελεί μια αδελφή εταιρεία της Google, με στόχο τη προσφορά διαδικτυακών δοκιμών ελέγχου που απαιτούν από τους χρήστες να έχουν λογαριασμό Google. Σε αρχεία φύλαξης ευαίσθητων δεδομένων έχουν επίσης πρόσβαση εταιρείες τεχνολογίας επιτήρησης και προγραμματιστές εφαρμογών για κινητά. Οι χρήστες της εφαρμογής Corona 100m χαρακτηριστικά μπορούν να δουν την ημερομηνία που μολύνθηκε ένας ασθενής με κορωνοϊό, μαζί με την εθνικότητα, το φύλο, την ηλικία και τις τοποθεσίες που επισκέφτηκε.

Υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, τα ευαίσθητα δεδομένα των ιατρικών αρχείων που συνδέονται με τον εκάστοτε ασθενή μπορούν και θα πρέπει να διατηρούνται ιδιωτικά. Η έκθεση και η διάθεση τους σε ιδιωτικές εταιρείες ακόμη και προς το συμφέρον της δημόσιας υγείας αποτελεί πηγή ανησυχίας, διότι αυτά τα αρχεία έχουν σημαντική εμπορική αξία. Θα μπορούσαν για παράδειγμα, να παρέχουν σε διαφημιστικές εταιρείες πολύτιμα δεδομένα στόχευσης για οργανισμούς υγειονομικής περίθαλψης και φαρμακευτικών προϊόντων. Θα μπορούσαν επίσης να συμβάλουν στη λήψη αποφάσεων από τους ασφαλιστές υγείας που επιδιώκουν να επαληθεύσουν το ιατρικό ιστορικό κατά την επεξεργασία νέων συμβολαίων και αξιώσεων. Οι βάσεις δεδομένων που περιέχουν ταυτότητες που συνδέονται με δεδομένα τοποθεσίας για κινητά είναι επίσης πολύ ελκυστικές, ειδικά για τις καταναλωτικές αγορές.

Έχει αποδειχθεί ότι συγκαταλέγεται στις βασικές επιδιώξεις των εταιριών η επιδίωξη της αποθήκευσης των ευαίσθητων δεδομένα οποιουδήποτε είδους, τα οποία αποτελούν ίσως χρήσιμες πληροφορίες για μελλοντική αξιοποίηση προς εμπορικό όφελος, θα εφαρμοστούν μέτρα περιορισμού τους από κανονισμούς περί απορρήτου δεδομένων των καταναλωτών της Καλιφόρνια (CCPA)²⁴. Ωστόσο, με στόχο την πλήρη διασφάλιση ή συμμόρφωση με τους

---

²⁴ California Consumer Privacy Act

κανονισμούς καθώς και την προστασία των δεδομένων ένα συγκριτικό επιχειρηματικό πλεονέκτημα είναι ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να υιοθετήσουν τις πιο πρόσφατες καινοτομίες στην Τεχνολογία Βελτίωσης της Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Η αναφερόμενη νέου τύπου κατηγορία τεχνολογίας απορρήτου, όπως αυτή περιγράφεται από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, παρέχει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να αξιοποιούν πληροφορίες που ιδιωτικών δεδομένων χωρίς να αποκαλύπτουν εμπιστευτικές πληροφορίες που απαγορεύεται να κοινοποιηθούν για λόγους ηθικούς, νομικούς και επιχειρηματικούς.

Η λύση που παρέχει η εφαρμογή της τεχνολογίας βελτίωσης, όπως συζητήθηκε στον πρόσφατα προτεινόμενο νόμο περί προστασίας δεδομένων της Αμερικανίδας γερουσιαστή Kirsten Gillibrand, θα πρέπει να αποτελεί κρίσιμη προτεραιότητα για την επιχειρηματική κοινότητα. Ευτυχώς για τις επιχειρήσεις, χρησιμοποιούνται ήδη προηγμένες κρυπτογραφικές τεχνικές. Εάν πραγματοποιηθεί σωστή εφαρμογή, μπορεί να είναι κριτήριο ενδυνάμωσης, αντί περιορισμού των επιχειρήσεων. Καθώς δύναται να τους παρέχει βοήθεια ώστε να αξιοποιήσουν με ασφάλεια δεδομένα τρίτων παραμένοντας ωστόσο ανταγωνιστικοί, χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο το απόρρητο των χρηστών ή τα εμπιστευτικά επιχειρηματικά δεδομένα.

Σε αυτούς τους αβέβαιους καιρούς, καθώς οι κυβερνήσεις διερευνούν λύσεις που βασίζονται σε δεδομένα για τον περιορισμό μιας παγκόσμιας πανδημίας υγείας (καθώς και το σενάριο εξέτασης μιας άλλης), πρέπει να εξετάσουμε πώς θα χειριστούμε τα δεδομένα μας μετά τον κορονοϊό. Αυτή η κρίση θα περάσει τελικά και, καθώς προκύπτουν νέες προκλήσεις δεδομένων, οι τεχνολογίες απορρήτου πρέπει να γίνουν το πρότυπο τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τις κυβερνήσεις, για να διασφαλίσουμε ότι είμαστε καλύτερα εξοπλισμένοι για να διευκολύνουμε τη συνεργασία δεδομένων ευρείας κλίμακας με δυνατότητα προστασίας της ιδιωτικής ζωής πριν από την επόμενη κρίση.

4.8. Χαλάρωση των απαιτήσεων GDPR σχετικά με την εξυπηρέτηση της δημόσιας υγείας.

Η Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων (DPA)²⁵ έχει συντάξει ένα πλήθος κατευθυντήριων γραμμών ήδη από τις 18 Μαρτίου 2020. Στο σύνολο των παραπάνω κατευθυντήριων γραμμών η DPA διευκρινίζει ότι με βάση την ανάγκη πρόληψης σε ότι αφορά την εξάπλωση του ιού και προστασίας του κοινού υγείας και δημόσιας ασφάλειας, σε ότι αφορά τη νομιμότητα της επεξεργασίας θα πρέπει αυτή να αξιολογείται με ένα τρόπο που να παρουσιάζει ευελιξία ,κυρίως σε ότι αφορά στο άρθρο 6 και 9 αναφέρονται παρακάτω:

Άρθρο 6

---

²⁵ Data Processing Agreement

- Παράγραφος 1γ του ΓΚΠΔ όπου περιγράφεται η συμμόρφωση με τη νομική υποχρέωση στην οποία υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων.
- Παράγραφος 1δ προστασία του τα ζωτικά συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου.
- Παράγραφος 1ε όπου γίνεται αναφορά στην εκτέλεση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση επίσημης εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας.

Άρθρο 9

- Παράγραφος 2β περιεχόμενο της οποίας αποτελεί η άσκηση ειδικών δικαιωμάτων του υπευθύνου της επεξεργασίας ή του υποκειμένου των δεδομένων σε ό,τι αφορά τον τομέα τόσο της εργασιακής όσο και της κοινωνικής ασφάλισης με γνώμονα τη νομοθεσία περί κοινωνικής προστασίας.
- Παράγραφος 2ε αναφορά στα δεδομένα που δημοσιοποιούνται προδήλως από το υποκείμενο των δεδομένων ή αναφορικά με σκοπούς όπως της προληπτικής ή επαγγελματικής ιατρικής, με κύριο στόχο την αξιολόγηση της ικανότητας εργασίας του εργαζομένου, την ιατρική διάγνωση, την παροχή υγειονομικής ή κοινωνικής περίθαλψης ή θεραπείας ή τη διαχείριση συστημάτων και υπηρεσιών υγείας ή κοινωνικής φροντίδας.
- Παράγραφος 2στ σημειώνονται οι λόγοι δημόσιου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας, όπως η προστασία από σοβαρές διασυνοριακές απειλές για την υγεία ή η διασφάλιση υψηλών προτύπων ποιότητας και ασφάλειας της υγειονομικής περίθαλψης και των φαρμάκων ή των ιατροτεχνολογικών προϊόντων.

Παράλληλα, η DPA επισήμανε σχετικά με τη πραγματοποίηση της η επικοινωνίας σε τρίτους προσωπικών δεδομένων θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι δεν ενισχύει την αποκάλυψη των ονομάτων των υποθέσεων που συζητήθηκαν από αυτούς. Ακόμη, η DPA εξέδωσε ένα σύνολο κατευθυντήριων γραμμών συσχετιζόμενες με την ασφάλεια των διαδικασιών τηλεργασίας, συνιστώντας κατά τη πραγματοποίηση της τη χρήση VPN, δηλαδή προτείνει τη διαδικασία κρυπτογράφησης από άκρο σε άκρο, με χρήση τειχών προστασίας και παρόμοια. Η εστίαση σε αυτή τη περίπτωση πραγματοποιείται κυρίως στην ασφάλεια των δεδομένων παρά στην επεξεργασία δεδομένων καθαυτή.

4.9. Μελλοντική προοπτική

Με βάση τις ενότητες που προηγήθηκαν, δύναται κανείς να συνάγει το συμπέρασμα ότι σχετικά με την εφαρμογή του νόμου 4624/19 σε ότι αφορά την Ελλάδα, καθώς και την εφαρμογή του ΓΚΠΔ και τη μεταφορά της Οδηγίας 2016/680 σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων

προσωπικού χαρακτήρα από τις αρμόδιες αρχές με στόχους την πρόληψη, την διερεύνηση, την ανίχνευση, την δίωξη αδικημάτων ποινικού περιεχομένου ή ακόμη και την εκτέλεση ποινικών κυρώσεων, θα διευκόλυνε σε πρώτη καταγραφή οποιαδήποτε κυβερνητική πρωτοβουλία για εισαγωγή της χρήσης λογισμικού εντοπισμού, ειδικά εάν το τελευταίο τίθεται σε λειτουργία σε ένα ασφαλές περιβάλλον. Μια αντίστοιχη τέτοια πρωτοβουλία θα ήταν χρήσιμο να διατηρεί την αρχή της αναλογικότητας, ως μια απαίτηση που δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη στο παρόν στάδιο ανάπτυξης του ιού στην Ελλάδα καθώς βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη παρόλο που η δύναμη της συμπτωματολογίας που εφαρμόζει πια φθίνει.

Εάν, όπως καταγράφεται σήμερα, τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά του ιού δεν δικαιολογούν τη χρήση του παραπάνω λογισμικού, δεν θα ήταν απλώς νομικά αμφισβητήσιμη η εισαγωγή του αλλά θα ήταν πολύ πιθανό να οδηγήσει σε πολιτική αναταραχή.

Κεφάλαιο 5: Μελέτη περίπτωσης Αυστρίας

5.1. Η εφαρμογή νομικών μέτρων για την αντιμετώπιση της νόσου του κορωνοϊού στην Αυστρία

Το αυστριακό Σύνταγμα κατά την εφαρμογή των μέτρων σχετικά με την αντιμετώπιση της νόσου του κορωνοϊού δεν προβλέπει κατάσταση έκτακτης ανάγκης στη χώρα (Forgó & Göschlberger , 2020), ωστόσο διαμορφώνει τον ορισμό συγκεκριμένων διαδικασιών που υπάρχει προγραμματισμός να εφαρμόζονται κατά τις περιόδους ύπαρξης κρίσεων, για εκείνες τις περιπτώσεις όπου η δημοκρατία έρχεται αντιμέτωπη με σοβαρές και ανεπανόρθωτες βλάβες που χρήζουν άμεσης και έγκαιρης δράσης και το κοινοβούλιο δε είναι εύκολο να συνεδριάσει άμεσα. Παρόλο την πανδημία του κορωνοϊού, το κοινοβούλιο ήταν σε θέση να συνεδριάζει ανά πάσα στιγμή. Με αποτέλεσμα να μη χρειαζόταν η προσφυγή σε συνταγματικές διατάξεις.

Τα αρχικά μέτρα νομικού περιεχομένου για την αντιμετώπιση της πανδημίας του Covid-19 πράχθηκαν από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας, Περίθαλψης και Προστασίας των Καταναλωτών (Bundesministerium für Soziales, Gesundheit, Pflege und Konsumentenschutz) στις 28 Φεβρουαρίου 2020. Με βάση τον κανονισμό Verordnung, ο ορισμένος Ομοσπονδιακός Υπουργός επέκτεινε την υποχρέωση κοινοποίησης, η οποία περιλαμβάνεται στον νόμο περί επιδημιών του 1950 (Epidemiegesetz 1950) στον κορονοϊό. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τον ίδιο τρόπο, έχει εφαρμοστεί η προσφυγή των περαιτέρω διατάξεων του νόμου περί επιδημιών.

Σχετικά με τα μέτρα που προβλέπονται κατά την έκταση του περιεχομένου του νόμου περί επιδημιών κρίθηκαν ότι δεν επαρκούσαν στη μάχη για την καταπολέμηση του Covid-19. Για το παραπάνω λόγο λοιπόν, στις 15 Μαρτίου 2020, το κοινοβούλιο έρχεται να υιοθετήσει τον νόμο σχετικά με τα μέτρα Covid-19 (Covid-19-MaßnahmenG), του οποίου η παροχή πραγματοποιείται με ρήτρα λήξης έως και τη 31 Δεκεμβρίου 2020. Η πράξη αυτή παρείχε τη δυνατότητα στον Ομοσπονδιακό Υπουργείο να εκδώσει πανεθνική απαγόρευση της εσόδου σε επαγγελματικούς χώρους για αγορά αγαθών ή υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένων των καταστημάτων εστίασης, καθώς και την εφαρμογή τοπικών απαγορεύσεων εισόδου όπου κρινόταν απαραίτητο σχετικά με τη διαφύλαξη της προστασίας των πολιτών από τον ιό.

Κατά τη διάρκεια της εξέλιξης της πανδημίας, με βάσει οι παραπάνω απαγορεύσεις εισόδου που εκδόθηκαν δυνάμει δύο κανονισμών. Κάποιοι εκ των χώρων, οι οποίοι περιγράφονται ρητά στον κανονισμό, όπως για παράδειγμα χώροι όπως τα φαρμακεία ή τα καταστήματα τροφίμων, δεν σημειώνεται πως επηρεάστηκαν από την απαγόρευση εισόδου. Οι διακοπές λειτουργίας επαγγελματικών χώρων και καταστημάτων εστίασης που σημειώθηκαν προκλήθηκαν εξαιτίας οικονομικών αναγκών και όχι λόγω νομικής υποχρέωσης.

Από εκείνη τη χρονική στιγμή και μετά, τουλάχιστον 21 «Covid-19-Maßnahmegesetze» πέρασαν από το κοινοβούλιο με αποτέλεσμα τη δημιουργία περισσότερων από 100 νομοθετικών πράξεων με αντίκτυπο του Covid-19.

5.2. Η αυστριακή εφαρμογή ανίχνευσης επαφών «Stop Corona» από τον Ερυθρό Σταυρό.

Η χώρα της Αυστρίας σημειώνεται ως από τις πρώτες στην Ευρώπη που αναπτύσσει μια εφαρμογή ανίχνευσης με κύριο στόχο να συνδράμει στον εντοπισμό αλυσίδων μόλυνσης. Η εφαρμογή StopCorona-App όπως αυτή ονομάζεται αναπτύχθηκε με ιδιωτική πρωτοβουλία και παρέμβαση χωρίς τη συμμετοχή της αυστριακής κυβέρνησης, νοώντας τον αυστριακό Ερυθρό Σταυρό. Δε υπήρχε καμία υποχρέωση σε ό,τι αφορά τη λήψη και τη χρήση της εφαρμογής.

Η εφαρμογή διατηρεί τη δυνατότητα παρακολούθησης της αλληλεπίδρασης μεταξύ των ατόμων που κάνουν χρήση της εφαρμογής με τη λεγόμενη ψηφιακή χειραψία. Αυτές οι ψηφιακές χειραψίες υπάρχει δυνατότητα να πραγματοποιηθούν αυτόματα, με βασική προϋπόθεση ότι υπάρχει η ρητή συναίνεση του χρήστη. Όμως θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι το παραπάνω πραγματοποιείται μόνο μετά το πέρας ενός ορισμένου χρονικού διαστήματος, το οποίο μπορεί να έχει διάρκεια έως και πέντε λεπτά, κατά τη χρονική εξέλιξη του οποίου ο χρήστης βρίσκεται κοντά σε άλλο άτομο. Υπάρχει η δυνατότητα πολλών ατόμων να εγγραφούν ταυτόχρονα, με βασική συνιστώσα ότι όλοι κάνουν χρήση της εφαρμογής με τη συγκατάθεσή τους. Στη περίπτωση που υπάρχει υποψία μόλυνσης σε μία από τις κατά τεκμηριωμένο τρόπο

επαφές, θα λάβουν ειδοποίηση οι αντίστοιχοι χρήστες με τους οποίους προκλήθηκε ψηφιακή χειραψία τα τελευταία δυο εικοσιτετράωρα.

Με βάση το πεδίο των συχνών ερωτήσεων στον ιστότοπο, δεν χρειάζεται να παρέχονται προσωπικά δεδομένα κατά τη χρήση της Εφαρμογής. Καθώς οι επαφές του εκάστοτε χρήστη διατηρούνται αποθηκευμένες στο αντίστοιχο αρχείο της κινητής του συσκευής. Κατόπιν, εάν πραγματοποιηθεί αναφορά ότι ο χρήστης έχει μολυνθεί, θα του ζητηθεί ο αριθμός τηλεφώνου του, ο οποίος στη συνέχεια θα παραμείνει αποθηκευμένος για 30 ημέρες. Ο ερυθρός σταυρός παρέχει πληροφορίες που χρειάζονται με λεπτομερή τρόπο σχετικά με την προστασία δεδομένων σε ό,τι αφορά την εφαρμογή και την εκτίμηση των επιπτώσεων που δύναται να προκληθούν στην προστασία δεδομένων σχετικά με την υιοθέτηση και λειτουργία της εφαρμογής. Μετά τη πραγματοποίηση αιτήματος ενός μέλους του αυστριακού κοινοβουλίου τον Απρίλιο του 2020 υποβλήθηκε έκθεση σχετικά με το πλαίσιο προστασίας δεδομένων για τη χρήση εφαρμογών εντοπισμού για την καταπολέμηση της κρίσης του COVID 19.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η εφαρμογή δεν έφερε την επιτυχία που ήλπιζαν η κυβέρνηση και ο Ερυθρός Σταυρός, εξαιτίας του χαμηλού αριθμού χρηστών ανέρχονταν περίπου σε 600.000 λήπτες της εφαρμογής και 300.000 ενεργοί χρήστες μέχρι τον Ιούνιο του 2020). Ωστόσο, δεν είναι διαθέσιμος ο ακριβής αριθμός των χρηστών, καθώς μια αντίστοιχη συνάρτηση υπολογισμού των στατιστικών στοιχείων που αρχικά περιλαμβανόταν στην εφαρμογή έχει καταργηθεί λόγω μιας σύστασης ασφαλείας. Ένα γενικό πρόβλημα των εθνικών εφαρμογών ανίχνευσης επαφών, όπως το «Stop Corona», είναι ότι πολλά κράτη ανέπτυξαν τις δικές τους εφαρμογές ανίχνευσης επαφών αντί να στοχεύουν σε μια κοινή ευρωπαϊκή ή ακόμα και παγκόσμια λύση.

5.3. Η διαδικασία ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου

Στις 14 Ιουλίου του ίδιου έτους, το Αυστριακό Συνταγματικό Δικαστήριο εξέδωσε τρεις αποφάσεις σχετικά με υποθέσεις που αφορούν κανονισμούς ή αντίστοιχους νόμους στο πλαίσιο των μέτρων για την αντιμετώπιση του Covid-19. Στη συνέχεια αξιολογείται ότι το Covid-19-MaßnahmenG αποτελεί σύμφωνο με το σύνταγμα, με αποτέλεσμα οι κανονισμοί για την απαγόρευση εισόδου, ωστόσο, κρίνονται εν μέρει αντισυνταγματικοί.

Το Συνταγματικό Δικαστήριο σε αντίθεση με την προηγούμενη νομολογία έρχεται να κηρύξει τις προτάσεις παραδεκτές, αν και οι διατάξεις είχαν εν μέρει ήδη λήξει κατά τη στιγμή της απόφασης. Διαπιστώθηκε ότι το έννομο συμφέρον ενός αιτούντος να λάβει μια δεσμευτική απόφαση σχετικά με τη νομιμότητα των διατάξεων μπορεί να εκτείνεται πέρα από τη σχετικά σύντομη περίοδο κατά την οποία ίσχυαν οι διατάξεις. Το Δικαστήριο το αιτιολόγησε δηλώνοντας ότι το νόημα του κράτους δικαίου είναι ότι όλες οι πράξεις των κρατικών οργάνων

πρέπει να αιτιολογούνται από το νόμο και το σύνταγμα και ότι οι θεσμοί νομικής προστασίας παρέχουν την εγγύηση για αυτό.

Μεταξύ των τριών υποθέσεων υπήρχε μια μεμονωμένη πρόταση «Individualantrag» κατά του κανονισμού του Υπουργού Υγείας, Rudolf Anschober, σύμφωνα με τον οποίο η πρόσβαση σε δημόσιους χώρους επιτρεπόταν μόνο υπό αυστηρά περιορισμένες συνθήκες. Το Δικαστήριο έκρινε ότι οι διατάξεις των § 1, 2, 4 και 6 του κανονισμού ήταν αντισυνταγματικές επειδή τα όρια για τον αρμόδιο Ομοσπονδιακό Υπουργό, όπως ορίζονται στην § 2 Covid-19-MaßnahmenG, είχαν υπερβεί.

Δεδομένου ότι οι επίμαχες διατάξεις έληξαν ήδη στα τέλη της 30ης Απριλίου 2020, το Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε ότι αυτές οι διατάξεις ήταν αντισυνταγματικές. Επιπλέον, το Δικαστήριο έκρινε ότι αυτές οι διατάξεις δεν ισχύουν πλέον για παράδειγμα σε εν εξελίξει διοικητικές ποινικές διαδικασίες.

Ενόψει αυτών των πορισμάτων του συνταγματικού δικαστηρίου, υποβλήθηκε για επανεξέταση τον Αύγουστο σχέδιο τροποποίησης του νόμου περί επιδημιών του 1950 (Epidemiegesetz 1950) και του Covid-19-MaßnahmenG, ο οποίος σύμφωνα με τον Ομοσπονδιακό Υπουργό στοχεύει να παράσχει τη νομική βάση που λείπει. Η περίοδος αξιολόγησης ήταν μέχρι τις 28 Αυγούστου με υποχρεωτική ή εθελοντική τήρηση καταλόγων καλεσμένων.

Εν κατακλείδι με βάση τα παραπάνω, πρώτον η Αυστρία απέφυγε να εισαγάγει λίστες καλεσμένων, όπως ήδη υπάρχουν σε άλλες χώρες, όπως για παράδειγμα τη Γερμανία. Ωστόσο, το σχέδιο τροποποίησης του νόμου περί επιδημίας (Epidemiegesetz 1950) του Αυγούστου περιγράφει ότι οι επιχειρήσεις, οι διοργανωτές και οι σύλλογοι υποχρεούνται να διατηρούν προσωπικά δεδομένα των επισκεπτών για τη διάρκεια 28 ημερών, οι οποίοι παρείχαν ρητή συγκατάθεση για την επεξεργασία. Ωστόσο, δεν σημειώνεται μάλλον καμία υποχρέωση των επιχειρήσεων, των διοργανωτών και των ενώσεων να συλλέγουν ενεργά αυτά τα δεδομένα. Σκοπός του μέτρου είναι η εκπλήρωση της υποχρέωσης συνεργασίας κατά την ανίχνευση επαφών. Σε κάθε περίπτωση, απαγορεύεται ρητά η χρήση των δεδομένων για άλλους σκοπούς.

Κεφάλαιο 6: Επίλογος

Η πανδημία της νόσου του κορωνοϊού που μαστιάζει εδώ και χρόνια ολόκληρο τον πλανήτη, παρόλης της φθίνουσα πορείας της έχει θέσει σε κατάσταση έκτακτων μέτρων τις κυβερνήσεις παγκοσμίως, οι οποίες για να ανταποκριθούν στην έκτακτη συγκυρία θέσπισαν επιπρόσθετα μέτρα με στόχο τον περιορισμό της διάδοσης της νόσου.

Με γνώμονα τον έντονο προβληματισμό ως προς τον αντίκτυπο των παραπάνω μέτρων που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση της πανδημίας σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την διαφύλαξη της ιδιωτικότητας. Κυρίως όσον αφορά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των νοσούντων με Covid -19 και την ιχνηλάτηση των επαφών αυτών, το πλήθος των μέτρων που εφαρμόστηκαν στους χώρους εργασίας για την διαφύλαξη της υγείας των εργαζομένων, τη θερμομέτρηση των πολιτών κατά την είσοδό τους τόσο σε ιδιωτικούς όσο και σε δημόσιους χώρους, την επιτήρηση της κυκλοφορίας με συσκευές drones και κάμερες, τις εφαρμογές γεωεντοπισμού.

Η ύπαρξη της πανδημίας COVID-19 καταδεικνύει λοιπόν πόσο σημαντικό είναι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, διαδικασιών και μέτρων να λαμβάνουν υπόψη τους τόσο τους κινδύνους όσο και τα οφέλη που προκύπτουν σχετικά με το απόρρητο και την ασφάλεια των δεδομένων. Για αρκετούς ανθρώπους, τα οφέλη που σημειώνονται από τη χρήση τεχνολογιών όπως το Zoom ή παρόμοιων παρουσιάζονται να υπερτερούν επί του παρόντος των κινδύνων και των συνεπειών που συνδέονται με τις εναλλακτικές λύσεις. Ενώ αποτελούν πια ένα νέο τρόπο προσέγγισης των συνεργασιών ειδικά σε ότι αφορά τις επαγγελματικές σχέσεις.

Θα πρέπει να επισημανθεί λοιπόν, ότι η ταχύτατη ανάπτυξη της τεχνολογίας καθώς και αυτή των πληροφοριακών συστημάτων έχουν συμβάλει σημαντικά στην αντιμετώπιση της πανδημίας καθώς έχουν επιρροή σε υψηλό βαθμό στα προσωπικά δεδομένα και νώντας κυρίως στην πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας τα δεδομένα υγείας τα οποία αποτελούν ειδική κατηγορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθιστώντας αναγκαία την λήψη μέτρων με σκοπό την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας για τα υποκείμενα των δεδομένων στην εποχή του Covid-19.

Με βάση το σύνολο των πληροφοριών που παρατέθηκαν στα παραπάνω κεφάλαια μια ρυθμιστική προσέγγιση για την προστασία δεδομένων δίνει προτεραιότητα στο απόρρητο και την ασφάλεια με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η δυνατότητα δημιουργίας συνθηκών στη κυβέρνηση με σκοπό τη καινοτόμο απόκριση αυτής τόσο κατά τη διάρκεια έκτακτης ανάγκης όσο και μετά. Μια τέτοια προσέγγιση προϋποθέτει ότι το απόρρητο και η ασφάλεια

των δεδομένων είναι πάντα το υψηλότερο όφελος για τους πολίτες, όταν συχνά εμπλέκονται πολλοί περισσότεροι παράγοντες και κίνδυνοι.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν χαρακτηρίζεται ως απόλυτο, μη υποκείμενο σε περιορισμούς, αλλά έχει τη δυνατότητα να σταθμίζεται συγκριτικά με τα άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, με κύριο στόχο την όσο δυνατόν η εναρμόνισή τους.

Σε ότι αφορά λοιπόν την εφαρμογή του νομικού πλαισίου σχετικά με την προστασία των δεδομένων *«δεν συνιστά εμπόδιο στη λήψη των αναγκαίων μέτρων αντιμετώπισης του κορωνοϊού»*, αρκεί βέβαια να *«τηρούνται οι βασικές αρχές και να εξασφαλίζονται οι ουσιαστικές και διαδικαστικές εγγυήσεις και προϋποθέσεις σύννομης επεξεργασίας»*.

Σε ότι αφορά τα μέτρα που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις θα πρέπει να υπάρχει κατάλληλη επικοινωνία με τους εργαζόμενους ότι θα υιοθετηθούν κάποιες μορφής μέτρα για τη διασφάλιση της παραγωγικότητας τους. Άρα θα πρέπει να πραγματοποιείται σαφής εξήγηση περιγραφή σε όλους τους εργαζόμενους σχετικά με το ποια είναι αυτά τα μέτρα, πώς θα εφαρμοστούν και ποιες πληροφορίες θα συλλέγουν. Ενώ παράλληλα θα πρέπει να εξηγείται με άκρως σαφή τρόπο στους εργαζόμενους η νομική βάση για την εφαρμογή των μέτρων αυτών, καθώς και οι κύριοι λόγοι επεξεργασίας των εν λόγω προσωπικών δεδομένων.

Με βάση όσα αναφέρονται για το Γενικό Κανονισμό Προστασίας των Δεδομένων οι εργοδότες θα πρέπει να αποφεύγουν να επιχειρούν να ζητούν και να βασίζονται στη συγκατάθεση των εργαζομένων, με δεδομένο το γεγονός ότι, πληρώνοντας τους σκοπούς του ΓΚΠΔ, η έγκυρη συγκατάθεση πρέπει να δίνεται ελεύθερα και στο πλαίσιο του συνεργατικής σχέσης εργοδότη εργαζομένου, ιδίως σε αυτές τις συνθήκες όπου καλείται η οικονομία να αντιμετωπίσει συνθήκες εξαιρετικά δύσκολες, όπου η συγκατάθεση αυτή υπόκειται σε μεγάλο βαθμό ελέγχου. Η νομική βάση στο σημείο αυτό αποτελεί το έννομο συμφέρον για τη διασφάλιση των επιπέδων παραγωγικότητας με τον λιγότερο δυνατό παρεμβατικό τρόπο.

Αρά, θα πρέπει η επικοινωνία να αναγνωρίζεται από τον εργαζόμενο ως μια μορφή καλής πρακτικής, της εφαρμογής μέτρων παρακολούθησης ενώ θα πρέπει να προηγείται συζήτηση και διαβούλευση με αντιπροσωπευτικό δείγμα των εργαζομένων νοώντας το εργατικό δυναμικό, οι οποίοι σε δόκιμη συνεργασία με τον εργοδότη θα πρέπει να διαμορφώνουν από κοινού τους κανόνες και τις πολιτικές που θα υπαγορεύουν τον τρόπο με τον οποίο θα πραγματοποιείται η παρακολούθηση.

Εν κατακλείδι, ενώ οι εργοδότες έχουν δικαίωμα να διασφαλίζουν ότι οι εργαζόμενοί τους είναι πράγματι παραγωγικοί, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι υπάρχουν κίνδυνοι για την ιδιωτική ζωή από την εργασία στο σπίτι και την εξ αποστάσεως εργασία. Αυτοί οι κίνδυνοι

πρέπει να αντιμετωπίζονται με αναλογικό, μη υπερβολικό τρόπο, λαμβάνοντας υπόψιν το είδος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και τα προσφερόμενα μέσα και τεχνολογίες, ώστε να διασφαλίζεται ότι υιοθετείται το λιγότερο παρεμβατικό μέτρο.

6.1. Οι περιορισμοί της εργασίας

Με το οριστικό τέλος της πανδημίας θα είναι εφικτή η δυνατότητα αξιολόγησης συνολικά της αποτίμησης του πλήγματος που δέχθηκαν τόσο τα ατομικά δικαιώματα όσο και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των πολιτών. Στην παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε προσπάθεια την μελέτης των προσωπικών δεδομένων υπό το καθεστώς της πανδημίας του COVID-19. Ενώ δόθηκε έμφαση, στην ενδελεχή εξέταση του θέματος με περιεχόμενο τη προστασία των προσωπικών δεδομένων και των δεδομένων υγείας καθώς και των αναδυόμενων προκλήσεων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων υπό το πρίσμα των ευρωπαϊκών και εθνικών νομοθετημάτων. Η έρευνα για το παραπάνω θα εξυπηρετηθεί πλήρως με την ανακοίνωση του παγκόσμιου υγείας για τη λήξη της πανδημικής περιόδου

Βιβλιογραφία

- Bolognini, L. & Bistolfi, C., 2017. Pseudonymization and impacts of Big (personal/anonymous) Data processing in the transition from the Directive 95/46/EC to the new EU General Data Protection Regulation. *Computer Law & Security Review*, April, Volume 33(Issue 2), pp. 171-172.
- Brian, K. & Charles, N., 1997. Borders in Cyberspace. Τόμος 1st ed, pp. 205-207.
- Weil, G., 1963. The Evolution of the European Convention on Human Rights. *American Journal of International Law*. 57(4), p. 827.
- Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε., 2016. Προσωπικά Δεδομένα. Στο: Θεσσαλονίκη: Νομική Βιβλιοθήκη , p. 198.
- Anon., n.d.
- Brendan Van Alsenoy, 2019. Data Protection Law in the EU. Issue : Intersentia, p. 166.
- Ciotti, M. et al., 2020. The COVID-19 pandemic. *Critical Reviews in Clinical Laboratory Sciences*, July, Issue 6(Volume 57), pp. 365-388.
- Clapham, A., 2007. Human Rights: A Very Short Introduction.. *Oxford: Oxford University Press*..
- cms-lawnow, 2020. *cms-lawnow*.
- [Ηλεκτρονικό]
- Available at: <https://cms-lawnow.com/en/ealerts/2020/03/coronavirus-and-the-gdpr-privacy-advice-for-companies>
- [Πρόσβαση 03 2023].
- COE, 1981. Συμβούλιο της Ευρώπης, «Σύμβαση περί προστασίας του ατόμου έναντι της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, s.l.: s.n.
- Commission, European, 2023.
- [Ηλεκτρονικό] Available at: https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_el.htm
- Commission, E., 2016. *European Commission*.
- [Ηλεκτρονικό]
- Available at: https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-protection-eu_el
- [Πρόσβαση 9 Σεπτέμβριος 2022].
- Cosgriff C, Ebner D & Celi L, 2020. Data sharing in the era of COVID-19. *The Lancet Digital Health*. May, p. e224.
- Davies, H., 2013. Human Rights Law Directions. Issue 5η.

European Parliament and of the Council, 1995. Official Journal of the European Communities. 23 November. Vol 38(L 281).

European Union, 2018. *Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία προσωπικών δεδομένων*, s.l.: s.n.

Int'l L. & Pol, 1980-1981. A. Young-Anawaty, Human Rights and the ACP-EEC Lome II Convention: Business as Usual at the ECC. N. Y. U. J. p. 94.

Kuner, C., Bygrave, L. A. & Drechsler, L., 2019. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR)*. 1st ed επιμ. s.l.:Oxford University Press.

Leczykiewicz, D., 2013. Horizontal Application of the Charter of Fundamental Rights. *European Law Review*, 38(479).

Leczykiewicz, D., 2013. Horizontal Application of the Charter of Fundamental Rights. *European Law Review* 479, 38 *European Law Review* (38).

Moncef , K., 1948. Quelques reflexions sur la nature juridique de la Declaration universelle des droits de l' homme du 10 dec. "*Revue de Droit international et de Droit compare*", Volume 338, p. 333.

Morens, D. M., Folkers, G. K. & Fauci, S. A., 2007. What is a Pandemic?. *The Journal of Infectious Diseases*. pp. PP 1018-1021.

OECD, 23 September 1980. *Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*, "*Recommendation of the Council concerning*, s.l.: s.n.

Parliamentary Assembly, 1968. *Human rights and modern scientific and technological developments*. Recommendation 509, Human rights and modern scientific and technological developments.

Regulation, G. D. P. & General Data Protection Regulation, 2016. *REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL*. s.l., Official Journal of the European Union.

UNESCO, 1955. *Education for Human Rights and Citizenship in Central and Eastern Europe: Teaching Means, Teaching Aids and Methodology of Education.*, Prague/Paris: Charles University..

Your Europe, 2022. *Your Europe*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_el.htm

[Πρόσβαση 27 03 2023].

Ασπραδάκη , A. A., 2021. Bioethics and Public Health: From the 1970s to the COVID-19 pandemic. <https://doi.org/10.12681/bioeth.26532>, ΜΑΡΤΙΟΣ, p. 8.

Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιώματων, 2014. *Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιώματων*, Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Δασκαλάκης, Γ. Δ., 1953. *Η Οικουμενική Διακήρυξις των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*. Αθήνα: s.n.

Δημητρόπουλος, Α. Γ., 2008. *Συνταγματικά Δικαιώματα. Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.

ΕΣΔΑ, 1950. *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιώμάτων του Ανθρώπου*, s.l.: s.n.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, 2016. *ΚΑΝΟΝΙΣΜΌΣ (ΕΕ) 2016/679 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΎ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΪΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΪΟΥ*, s.l.: s.n.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2022. s.l.: s.n.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ, 1948. *Οικουμενική Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιώματων*, s.l.: s.n.

Παπαδημητρίου, Γ., 2001. *Ο Χάρτης θεμελιωδών δικαιώματων και η κανονιστική του λειτουργία*. s.l.:s.n.

Παπαθεωδόρου, Θ., 2009. *Επιτηρούμενη Δημοκρατία, 1st εκδ. (Αθήνα: Βιβλιόραμα, 2009), 107..* Αθήνα: Βιβλιόραμα.

Πλατής, Ε., 2018. *Προσωπικά Δεδομένα-Προστασία GDPR*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.

Χατζής, Α., 2005. Τα όρια της ελευθερίας. *Cogito*, τεύχος 2, Ιανουάριος 2005. Ιανουάριος, Τόμος τεύχος.

Χριστιάνος, Β. & Περάκης, Ε., 2010. *Η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης Μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας*. 1η επιμ. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Χρυσόγονος, Κ., 2006. *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*. 3η αναθεωρημένη έκδοση επιμ. s.l.:Νομική Βιβλιοθήκη.